

על פי התורה אשר ירוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ מראי מקומות עומקא דדינא

רבית חלק ב- שבוע ד
RIBBIS IN COMMERCE PART IV

לעי"נ
ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל
האשה מלכה בת ר' משה ע"ה
ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ד"ל
האשה רבקה בת ר' גבריאל חיים ע"ה

על פי התורה אשר ירוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

Prepared by Rav Yosef Kushner, Rav Dovid Josilowsky,
and Rav Shmuel Honigwachs

Rav Dovid Grossman
Rosh Bais HaVaad

Rabbi Chaim Belsky
Head of Yorucha Development

Rav Baruch Fried
Dayan and Yorucha Project Editor

Rabbi Yaakov Tescher
Director of Torah Projects

A project of **BAIS HAVAAD**
HALACHA CENTER

1.888.485.VAAD(8223) | 732.232.1412

WWW.BAISHAVAAD.ORG/YORUCHA

YORUCHA@BAISHAVAAD.ORG

105 RIVER AVENUE, SUITE #301, LAKEWOOD, NJ 08701

BAIS HAVAAD DIVISIONS

Business
Halacha
Services

Bais Din
& Dispute
Resolution

Zichron
Gershon Kollel
for Dayanus

Medical
Halacha
Center

Kehilla &
Bais Din Primacy
Initiative

Halachic Awareness
& Education

תוכן הענינים

חלק א' – איסור הקדמת מעות, והלואת סאה בסאה

- 8 איסור פסיקה •
- 13 היתר דיש לו ויצא השער •
- 16 איסור סאה בסאה •
- 19 היתרים להלוות סאה בסאה •

חלק ב' – דיני הקדמת שכירות או סחורה

- 32 האיסור להרבות על המכר וההיתר בשכירות •
- 35 שכירות המתחילה לאחר זמן •
- 40 טרשא •
- 45 הוזלה למי שמשלם מיד •

חלק ג' – הלואות מעכו"ם בעד ישראל

- 56 לוח מעכו"ם וחוזר ומלוה לישראל •
- 58 דיני ערבות לישראל הלוח מעכו"ם •
- 69 דין שותפים שלוח ברבית מעכו"ם •
- 72 שותף שלוח ברבית בעד השותפות •

חלק ד' – דיני בנקים ושאר סוגי חברות

- 82 דין ממון המופקד •
- 87 אם רוב הממון הוא של עכו"ם •
- 89 דין חברה בע"מ (LLC) •
- 103 לוח בריבית ממומר ומוכרח לשלם לו •

YORUCHA CORPORATE SPONSORS:

FOUNDERS & BUILDERS

In memory of
HARAV YOSEF GROSSMAN ZT"L
לע"נ הרב יוסף ישראל ב"ר משה גרוסמן זצ"ל

LOWINGER FAMILY
ר' מאיר משה בן בן ציון הלוי ז"ל • מינקא בת משה שמואל
ע"ה • ר' דוד בן ברוך בעמיט ז"ל • גאלדא בת משה דוד
ע"ה • ר' יונה בן יצחק ז"ל • מרים בת חיים ע"ה

לע"נ ר' אברהם נחמן
ב"ר זאב וולפסון זצ"ל

לע"נ ישראל ליב בן מרדכי ז"ל,
ברכה לאה בת אריה לייב ע"ה

**MR. HOWARD
ZUCKERMAN Z"L**
ר' צבי יעקב בן פסח יהודה ז"ל
By his wife Mrs. Rosalyn Zuckerman

**ARYEH WEISS
& FAMILY**

MAAREH MEKOMOS DEDICATIONS

**DINA DMALCHUSA &
MINHAG BMAMMON**

Dedication available

**MISHPITEI HAMAMMON &
HILCHOS GEZEL**

Dedication available

**GEZEL AKUM &
GENEIVAS DA'AS**

Dedication available

HALACHOS OF EMPLOYMENT

לע"נ ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל | האשה מלכה בת ר'
משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל | האשה רבקה בת
ר' גבריאל חיים ע"ה

Dedicated by Mr. & Mrs. Avigdor Fried

**HALACHIC DEALS
& DOCUMENTS**

Dedication available

**BUSINESS & EMPLOYMENT
ON CHOL HAMOED**

Dedication available

Distribution sponsored by Barry Lebovits & Family

CORPORATE CHAMETZ

Dedication available

Distribution sponsored by Reb Shimshon Bienstock
& Family

in honor of the Yorucha Chabura at the Kollel Los Angeles
and its Rosh Chabura - Rabbi Zalman Frager

PARTNERSHIPS & CORPORATIONS

Dedication available

Distribution sponsored by Mr. & Mrs. Meir Futersak
לכות רפואה שלמה לכל חולי ישראל

INFRINGEMENT & COMPETITION

Dedicated in memory of
Rav Yehuda Kelemer זצ"ל

Young Israel W. Hempstead Led by R' David Felt,
Eitz Chayim Dogwood Park Led by Rabbi Dov Greer
R' Aaron Gershonowitz

COMMITMENTS & KINYANIM

Dedicated

לזכר ולע"נ ר' אברהם דוב ב"ר יצחק מנחם הכהן ווענגראו ז"ל
נפטר י"ב סיון תשמ"ז תנצב"ה. הונצח ע"י משפחתו

ONAAH & MEKACH TAOS

Sponsored by

FRANKEL RUBIN KLEIN, ATTORNEYS AT LAW
Mayer S. Klein, Managing Partner
בע"ה, Solving serious business problems.

TZEDAKAH & MA'ASER I

Dedicated by the Yorucha Chabura at
Khal Zichron Moshe Dov - Far Rockaway, NY
in honor of their Mara D'asra and Rosh Chabura
Rav Aaron Eliezer Stein Shlit"א
בזכות ר' שמואל ברוך הי"ט ומשפחתו עמ"ש

TZEDAKAH & MA'ASER II

Dedicated by the Yorucha Chabura at

כולל זכרון
זיכרון שניאור
SHNEUR
Monsey, NY

in honor of their
Rosh Chabura
הרב מיכאל אילעס שליט"א

**SHEMITAH
& PRUZBUL**

Dedicated

לע"נ ר' אברהם נחמן ב"ר זאב וולפסון זצ"ל

**LOANS, GUARANTORS,
& BANKRUPTCY**

Dedicated by the Yorucha Chabura at
Lido Beach, NY in honor of their
Rosh Chaburah, Rabbi Yakov Lowinger

WEEKLY DEDICATIONS & SAREI ELEF

Mr. & Mrs. Michael Abramson

Mr. & Mrs. David Yitzchaki - W. Hempstead, NY

Reb Shimshon Bienstock & Family

Reb Chaim Gross & Family

Reb Ephram Ostreicher & Family

Reb Dovid Bloom & Family

Reb & Mrs. Saadia Zakarin - Monsey, NY

Reb & Mrs. Yaakov Klein - St. Louis, MO

לכות זיווג הגון בקרוב
אסתר שיינדל בת שולמית | ברכה אסתר בת דינה

Reb & Mrs. Yudi Hertzberg - Monsey, NY

Reb & Mrs. Ari Schwartz - Monsey, Ny

Reb & Mrs. Tzvi Rieder - Monsey, NY

Sponsor a day, a week, or a month of Yorucha... and help thousands nation-wide gain a working knowledge of Business Halacha!

CONTACT THE BAIS HAVAAD OFFICE: (CONTACT INFO ON BACK COVER) OR GO TO WWW.BAISHAVAAD.ORG/DONATE

RIBBIS IN COMMERCE

Sugya Introduction

Concepts that will be discussed in this topic

INTRODUCTION TO RIBBIS IN COMMERCE:

The study of Ribbis as it relates to commerce is a difficult and arduous journey. The general complexity of the halachos of ribbis, when coupled with the many varied forms of business transactions, presents a challenge for even the most seasoned professional. In this segment, we endeavor to look at some of the core areas where the halachos of ribbis coincide with common business practices.

The first two segments deal with various sale arrangements that involve ribbis.

PESIKA:

It is generally forbidden to prepay a merchant for goods that will be delivered at a later date, because the price may rise in the interim, and the lower rate would be ribbis in return for the earlier payment. This prohibition would not apply if those goods are already available at that price on the open market, or if the seller already has it in stock.

SE'AH B'SEAH:

It is forbidden to borrow items or commodities, i.e. anything other than currency, as a measure-for-measure arrangement. For example, one may not borrow a pallet of merchandise in order to return an equal amount at a later date. This prohibition also has exceptions, such as if the borrower already owns even a small amount of that item.

CASH VS. CREDIT:

One may not charge a higher price to a customer buying on credit than he would charge if he were

to pay upon delivery. The difference in price would be considered a ribbis payment to the seller for the option of paying later. According to most Poskim, this is true even if the credit price reflects the actual value, and the cash price is a discount for the immediate payment. We will see, however, that there is a fundamental difference between sales and rentals. It is permissible for a landlord to charge more for tenants who will only pay at the end of the rental period.

TARSHA:

The converse of Pesika, a merchant may provide merchandise on credit for a higher price than he would for a cash payment if certain criterias are met. For example, the two prices cannot be specified, there cannot be an established market price or known value, and it cannot be so significantly high that the rise in price is made obvious.

FINANCE AND RIBBIS:

The final two segments focus on business financing. Among the topics discussed are the following:

- Whether a borrower from a non-Jew with interest can pass along that loan to another Jew.
- If a Jew may be a guarantor or cosigner for another Jew who is borrowing from a non-Jew.
- Money borrowed from a non-Jew on behalf of a partnership.
- Investing money in a bank or other financial institution that will be lending to Jews with interest.
- Borrowing from banks or unions that have Jewish owners, managers, or shareholders.

BUSINESS HALACHA daily

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

QUESTIONS ON Ribbis in Commerce

Below are some practical scenarios that will apply to the material

1

I want to rent a bungalow for the summer and I found one that is available. The owner says that I can reserve the bungalow if I sign a lease and prepay now, while it is still wintertime. Is this a problem of *pesika*?

2

I am a vendor who sells merchandise to a large, Jewish-owned store. Common practice is to present an invoice upon delivery, with payment due in 60 days. I want to offer them a 2% discount if they pay within 10 days. Is this permitted?

4

One of two partners takes a loan in his name on behalf of the partnership. Since the company will be paying interest on that loan, do the partners need a *heter iska*?

3

I heard that taking out loans from a credit union can be more problematic than taking out a loan from a bank. What should someone do if he already has a loan taken out from a credit union? Is there any way to remedy the problem?

Join BHD and receive a 3-5 minute video post derived from the current Yorucha topic.

JOIN "BUSINESS HALACHA DAILY" TODAY!

For answers to these questions, and for more Q&A topics like these, visit baishavaad.org/daily
To sign up to the Business Halacha Daily WhatsApp group messages 732.232.1412

חלק ד' דיני בנקים ושאר סוגי חברות

תוכן הענינים

- דין בעלות על חברה 82
- אם רוב הממון הוא של עכו"ם 87
- דין חברה בע"מ (LLC) 89
- לזה בריבית ממומר ומוכרח לשלם לו.. 103

For the Halacha Shiur on Ribbis in Commerce Part IV, see pages 106-107

THIS SEGMENT HAS BEEN DEDICATED BY
EVE & STEPHEN MILSTEIN

לע"נ שמואל יוסף בן יצחק אייזיק ז"ל
והאשה הינדא בת אברהם הלוי ע"ה

(*) פירוש וזאתה הם של גוי אלף זהה ממושכנים אללו בלא רבית, או אפילו ברבית רק שהוא מקבל לפרוע לו הרבית סתם בין יפרע לו הגוי או לא, ואפילו נתן הגוי הרבית אסור דמכל מקום על ישראל נתרבה, צ"י שם ד"ה אגל. ועיין בספר שאתר זה בסעיף צ"י בהג"ה:

לע. טור [עמוד חג] צ"ס אביו הרא"ש בספקיו בפרק צ"ד לפסחים [סימן י] וכן כתב הרשב"א בתשובה [סימן סימן רט, ודמניא צ"ב מציעה על, צ:]

מ. [טור וה"א] שם צ"ס בעל העיטור [ח"ב עיטור חמץ קט, א] וכן כתב בעל התרומות [שער מו ח"ד סימן י עמוד תתקל; חושי הר"ן שם ד"ה והרמב"ן]:

מא. מוספתא [שם פ"ה הלכה ט] וכתבה הרא"ש שם בספקיו [פ"ה סימן ט; ספר התרומות שם ח"ו סימן א; והב"ב עמוד תכד ד"ה מעותיו, דאפשר גם הר"ק והרמב"ם סבירא להו קן וכן כתבו תלמידי הרשב"א שם [והב"ב צ"י שם סוף העמוד] ופירשו שהיו מופקדות אללו בתורת פקדון שלא יגע בהן כלל:

סו תחבולות רשעים היא זו ב'ו'. כלומר דתחבולה זו של רשעים היא לעשות היתר מחמת שהמשכון הוא של עובד כוכבים, ואינו מועיל כיון שהישראל קצף לו רבית. ודלא כהעטרת זהב [לג"ה סעיף יט] דמשמע שמפרש צנין אחר: סו מותר להלוות ב'ו'. דמה צנן שאין המשכון לעובד כוכבים, וכי אסור להלוות לעובד כוכבים על המשכון של ישראל. ואפילו אם הלוה העובד כוכבים לישראל צריכה מותר לישראל להלוות לעובד כוכבים על אותו משכון צריכה ולקבל מהישראל הרבית שחייב לעובד כוכבים, שהרי הישראל השני לא הלוה לראשון כלום אלא לעובד כוכבים, וצמקומו הוא לקבל הרבית מיד ישראל, טור [עמוד חג] והרא"ש [פסחים פ"ב סימן י]: סו וצ"ב הראשונה ב'ו'. ולא דמי לדלעיל סעיף י' דאם ישראל פודהו אסור, דהתם [ד] מיד שנותן לו הישראל המשכון ליה עליו מחוי ללוה לזורך ישראל. אי נמי התם כיון משכנו בעל כרחו ודאי לא הקנהו לו, אבל הכא איכא למימר הקנהו לו, כן כתב צ"י גבי דין דסעיף י' [עמוד חו ד"ה ומ"ש]. וזוהי אחי שפיר נמי דלא קשה מדלעיל סעיף ט' דאסור כשידע המלוה שהמשכון של ישראל, דהתם ליה לזורך ישראל, וכן כתבו האחרונים: סו באחריות הגוי ב'ו'. דוקא צנין שילוה אותם העובד כוכבים מיד הישראל ויקבל עליו העובד כוכבים שאם יאבדו החובות יפרעם הוא לישראל כדין כל ליה. אבל אם קבל עליו אחריות כשאר שומרים ואפילו חייב עצמו מאונסים לכשיאבדו, כל זמן שיעמדו צנין אסור [הואילן] ולא נעשה עליהם ליה מעתה, צ"י [עמוד תכד ד"ה ורבינו] צ"ס בעל התרומות [שער מו ח"ו סימן ב] ומציאו דרכי משה [אות כז]:

שהם של (י) גוי והלוה לו והמעות הם לצורך הישראל והוא מעלה לו רבית משלו או שאמר לחברו הלויני מעות ברבית ואני אשלה לך משכון על ידי גוי והגוי הביא המשכון למלוה והוליד המעות ללוה (מח) סו תחבולות רשעים היא זו (כ"ט) ולא יבול רבית כלל:

כ (י) משכנו של ישראל ביד גוי סו מותר (מט) להלוות עליו ישראל ברבית מ [ע"א] ויש אוסרים אלא אם כן אמר ישראל בעל המשכון [לגוי] [ע"ב] קנה מעבשיו המשכון אם לא אתן לך עד יום פלוני: הגה סו ס"ט ולסברא הראשונה אפילו (י) מישראל הראשון מותר לקבל הרבית [ע"ג] ואם יש לגוי חוב על ישראל ועשה עמו שעבודים ליתן לו כל השנה כך וכך רבית או שיאכל פירות שדה שלו אם אין ציד הלוה לסלק הגוי ולהחזיר לו מעותיו מותר לישראל אחר לקנותו ממנו ואם יוכל לסלקו אסור לקנותו מן הגוי:

כ"א מ"ה מעותיו של ישראל (י) מופקדות ביד גוי והלוה אותם לישראל ברבית אם היו (כ"א) סו באחריות הגוי מותר ליקח הרבית י"ו ואם

למוכר מקלחו, והוא הדין למשכון דחד ענין להם. וצפרישה [אות מ] כתב האיסור משום שהמשכון קניו לישראל מהגוי, וצריך למכרם דוקא לישראל השני, ועל כן אם אמר לו הלויני על משכונת אללו של גוי אין כאן מכירה. וכתב דרכי משה [אות כז] והמנהג להקל אפילו אמר ליה הלויני, וכן כתב המרדכי בפרק הרבית [צ"ב מציעה רמז ש"ח] דהלכה למעשה דמותר אף על פי שלא אמר לו אני מסולק ממנו וגם לא אמר לו שמכרו כמאן דאמר דמי דמסתמא להיתרא מכוי, וכיון שאמר לו משכון זה עומד לי מהגוי צנן וכן תלוה לי עליו כך וכך ומהיום והלאה תקבל הרבית שיעלה עליו מותר, עכ"ל:

(כ"ט) ו"א יטו"ף רבית כ"כ. וצ"טור [עמוד חג] מסיים שהיא רבית קצובה, וכן הוא בהדיא במקצת ספרי תשובת הרא"ש [כלל קס סוף סימן כו וסוף סימן לב]: (י) מישראל ש"ך ישראל ב'ו' מותר להלוות ב'ו'. זה דעת הרא"ש [פסחים פ"ב סימן י]. ואף על גב דלעיל סימן זה סעיף ז' כתב דוקא שהמלוה לא ידע שצנין ישראל ב'ו', והוא גם כן דעת הרא"ש [צ"ב מציעה פ"ה סימן נה], הכא שאני שידוע שהגוי לזורך עצמו ליה: (כ"א) באחריות

הגוי. פירוש לענין שאם יאבדו החובות יפרעם הוא לישראל כדין כל ליה. אבל לא סגי שיקבל עליו אחריות כשומרין אפילו כשואל, הואיל ולא נעשה עליהם ליה מעתה, צ"י [עמוד תכד ד"ה ורבינו] צ"ס ספר התרומות [שער מו ח"ו סימן ב]:

ציונים לרמ"א עם ציונים מודש"ך

(סג) טור [עמוד תתקמ"ד] בשם הרא"ש [פסחים שם]:

(סו) כך משמע מתשובת ריב"ש [סימן שם מד"ה ומה שנתמסר] שהביא הב"י

ביאור הגר"א

[ע"א] [פ"ה ב] ויש אוסרים. ממה שכתוב בפרק ב' דפסחים (ל"א ב') דעובד כוכבים מישראל לא קנה משכון. ועיין מה שכתבתי לעיל סעיף י' [ס"ק כג]: [ע"ב] קנה מעבשיו. כמו שכתוב בפסחים שם: [ע"ג] [הגה] ואם יש לגוי ב'ו' אם אין ב'ו'. עיין רש"י [בבא מציעא] ס"ז ב' ד"ה באתרא דמסלקי כו', ובגמרא שם:

ערך פ"ה למהריק"ש

(יח) [שו"ע סעיף כ"א] מופקדות ביד גוי. ישראל שנתן מעות לעובד כוכבים בעסקא להתעסק בהם למחצית שכר והלוה מהם העובד כוכבים לישראל צריכה, אף על פי שבעל המעות יודע כשנתנם לישראל מכל מקום שרי, תשובת מהרי"ט [חלק א' סימן קט"ו]:

הגהות רעק"א

פ"ה ב' ד"ה ורבינו] צ"ס בעל התרומות [שער מו ח"ו סימן ב] ומציאו דרכי משה [אות כז]:

פ"ה ב' ד"ה ורבינו] צ"ס בעל התרומות [שער מו ח"ו סימן ב] ומציאו דרכי משה [אות כז]:

If a Jew entrusted his money to a non-Jew, and the non-Jew is fully responsible for the money, another Jew may borrow it from the non-Jew with interest. If the Jewish owner is still responsible for the money, then it would be forbidden. Rabbi Akiva Eiger cites a Maharit who permits borrowing Jewish money that is under non-Jewish management if the non-Jew receives a share of the profits. This may apply to a bank where the CEO has performance based compensation.

שו"ע י"ד סימן קסו - קסט סעיף כא, רעק"א שם אם הפקיד ישראל את מעותיו ביד גוי, מותר לישראל ללוותם ברבית אם הם באחריות הגוי. אבל אם הם עדיין באחריות הישראל אסור וע' רעק"א בשם המהרי"ט שהתיר ללוות ברבית מעכו"ם שקיבל מעות בעסקא מישראל והעכו"ם מקבל חלק מהרווחים. ולכא"נ נפק"מ בבג"ש שהוא בבעלות ישראל אבל המנכ"ל הוא עכו"ם המקבל חלק מכל הרווחים.

כאר הגולה
עם ציונים מהש"ך

מב. שט (מסופתא) וטס
[מסופתא דגולא דאח מא]:
מב. * טור עמוד תכ"ז:
מב. שט וטס:
מד. דעת ה"א אומרים
שצ"א הטור [שט] שא"ס
אמר לו פליגנא לך
בריות אסור:
מה. ב"י [שט ד"ה אגל]
בש"ס הר"ן [שט פא. ג
ד"ה א"ל] [והלמדי
רשב"א]:
מו. גס זה בטור [שט]
מהמסופתא [שט] כמנה
בעל נמוקי יוסף ב"ש
פרק אה"א נשך [שט לה.
א דגור ראשון] והביאה
בעל התרומות [שט מ"ז
סימן א] גס כן:
מו. טור [מנהי סמך] בש"ס
משנה הראש' כלל
ק"א סימן ט', דהוי
לאומר פרובל היה לי
לאבד דלמאן [גיטין
ל. ג. דל ש"א א"ש
הימורא וחילא אסורא].
ועי' בסימן קע"ז סיני
י"א וצ"ח שכתבתי שט
[אמר אה"א ית]:

ציונים לרמ"א
עם ציונים מהש"ך

מד. תרומי [בבא מע"א דמי
גיטין] ומקרי יוסף [שט לה.
א דגור ראשון] בש"ס
הרשב"א [שט פא. ג ד"ה
י"א] [שט ד"ה אגל]
[ועי' בש"ס תלמידי רשב"א:
ס"ה] כו שחטעו בטור
[מנהי]:

הגהות והערות

הרמב"ן שט הטור
"הואיל ולא משום ספקי צ"א
ל"ו ומשום ספקי צ"א ס"ק
ע. ולא משום שאין לו
הפסק לנוס":
טו. נספ' ע"פ הנוסח שנבאר
היעב ס"ק נד:
טז. עי' טור השלם הערה
קסו דלמחצה אין הטובה
לרמ"א אלא להרמ"ס
מרטנבורג, וי":
טז. חוקן ע"פ הנוסח
שנכנסת הגולה ח"מ
לקמן:

(ב) באחריות ישראל אסור. וכמז ריב"ז סימן ש"ה [מעמוד
מה ד"ה אגל] דהוי רבית קלוזה, כן כמז דרכי משה [סוף אה"א מ]:
(ג) אם הם באחריות הישראל. גס כאן נר"ך להיות האחריות
בדרך דלעיל [ס"ק לא] שא"ס יאבד המזב הוא יפרענו, וא"ס אין האחריות
אלא בדרך שומרים מותר. וכמז ב"י

[ועמוד תכ"ז ד"ה מעותין] בש"ס ספר
התרומות [שט סימן א] דא"ס אמר
לגוי אלוה המעות לשראל פלוני
וא"ס לא ממנא לו נכסי' אני אפרע
לך מותר כד"ן ערב, עכ"ל:
(ד) אפטרופא על נכסיו. אפטרופא
פירושו על כל נכסיו, אמרינן מסמא
שגס המעות שמלוה הוא של גוי
ואין כלאן משום מראית עין:

היו (ב) באחריות ישראל אסור: [הגה' [עד] פה] וא"ס
הלוה אומן שלא מדעת ישראל מסמא' הם באחריות גוי וש"י:
כב [עד] מעותיו של גוי מופקדות ביד ישראל
(ג) אם הם באחריות הישראל
(ב) אסור לו להלוותם ברבית וא"ס הם באחריות
הגוי מותר כ"י אבל אסור לעשות כן מפני מראית
העין:
כג. ישראל שאמר לגוי הילך שברך [הגה' [עד]
או פליגנא לך בריות והלוה מעותי ברבית
אסור שהם באחריות הישראל וגוי שאמר לישראל
ברבית מותר אבל ע אסור לעשות כן מפני מראית
העין: [הגה' [עד] מיהו א"ס
הדבר ע"א מפורסם לרבים מותר:

כד. גוי שעשה לישראל עב אפטרופא על (ג) נכסיו מותר ללוות ממנו
ברבית וישראל שעשה לגוי אפטרופא על נכסיו ע"א אסור ללוות ממנו
ברבית וגם זה תלוי במי האחריות עליו:
כה. ראובן שאמר לשמעון לקחת ממני רבית מיד ליד ושמעון משיב לא

צ"א לו, וכן כמז הרמב"ן [בבא מע"א ע"א, ג ד"ה והא דמניא], עכ"ל טור [ועמוד תכ"ז] [שט ד"ה י"א]. וכמז ב"י [שט ד"ה י"א] ומה
שכתב הטור ויראה שגס בפקדון כו', אינו נראה כן משאר פוסקים כו'. ולא ירדתי לטוף דעתו, וק"ל: ע"א מפורסם לרבים, היינו
שאוונתו בך, תלמידי רשב"א [היבאו ב"י שט ד"ה אגל]. הא לאו הכי אפילו מודיעו ללוה ולעדים שהם של עובד כוכבים אסור, ב"י [שט]
לדעת הר"ן [שט פא. ג ד"ה א"ל]: ע"א אפטרופא על נכסיו. כמז הרמ"א [שט ד"ה ג] דוקא על כל נכסיו, מה שאין כן כשלא נעשה סנטר
או אפטרופוס אלא [ה]לוות מעותיו ברבית [אסור] כ"י, כדאוסר [סעף ג] בהילך שברך והלוה מעותי ברבית כו', ומדברי תלמידי רשב"א
כ"י [שט] שכתבו ג"כ הילך שברך דבאוונתו בך מותר נראה להדיא דלאו דוקא על כל נכסיו, ואפשר אף הרמ"א לא קאמר אלא כשאין
הדבר מפורסם, וכן משמע מסוף דבריו דמסיים בטעמה דאין הכל יודעים שגעשה אפטרופוס או סנטר של עובד כוכבים מאחר שאין
נושא ונותן בשאר נכסיו של עובד כוכבים: ע"א אסור. ורבית קלוזה הוא, כן הוסיף הרמב"ם [סימן ש"ה מעמוד מה ד"ה אגל], ב"י [שט ד"ה י"א]:

ערך ד"ה למהרי"ק
פיה כמז ב"א ת"ר אומן שלא מדעת ישראל קמו ליה באחריות: משה כ"י וא"ס הם באחריות הגוי כו'. פירושו אמר הלוה, אף על פי שגעשעו ביד ישראל היו באחריותו,
כן כמז י"ל: [מנהי א"ב אסור לעשות כן] כו'. י"א אומרים שא"ס היודע ללוה ולעדים אין הם גוי מותר, וא"ס מתירין שאוונתו בך: משה כ"י ב"י. והוא
מן לו שכתבו חלק מן הרבות, כיון שאין לו בהפסק כלום, כן נראה לי לפסוק דעת רמב"ן י"ל [בבא מע"א ע"א, ג ד"ה והא דמניא] י"ל: [אסור ללוות ממנו
ברבית כו'. ורבית קלוזה הוא:

ביאור הגר"א
[עד] [משה כ"י א"ה] וא"ס הלוה כו'. כן פירש הרשב"א [שט פא. ב ד"ה י"א] מה
שכתוב [מסופתא ש"פ ה' הלכה ה] וא"ס היו באחריות העובד כוכבים ר"ל
כדארי גוונא: [עד] [משה כ"י] מעותיו כו' א"ב אסור כו'. כמו שכתוב בסעף
כ"י וכמו שכתוב בתוספתא [שט]: [עד] [משה כ"י א"ה] או פליגנא כו'. כפי
עובד כוכבים שאמר לישראל כו', מחלוקת הפוסקים כדארי גוונא, דיש
אוסרין כיון דיש לו חלק בריבא, ויש מתירין כיון דגוף המעות הם של עובד

באר היטב
(ב) אסור. גס כאן נר"ך להיות האחריות בדרך הג"ל שא"ס יאבד המזב הוא
יפרענו, וא"ס אין האחריות אלא בדרך שומרים מותר. וכמז ב"י דא"ס אמר
לעובד כוכבים אלוה המעות לשראל פלוני ברבית וא"ס לא ממנא לו נכסי' אני
אפרע לך מותר כד"ן ערב, עכ"ל [ג] [ע"י ס"ק ג]. וא"ס אמר אלוה אומן לשראל ברבית
וא"ס יפסדו החובות יהי הם לעלמי, אף א"ס יאפרע בהם תקלה בעודם ברשותי
קודם שאלוה אומן לשראל הכי הם לעלמי, מותר, שאין זה נקרא עליהן ליה
אלה שומר, עכ"ל [ג]. מיהו כל זה אסור משום מראית עין, ש"ך [ס"ק טו]:
(ג) הגה' ויראה שגס בפקדון אסור משום מראית עין אף על פי שאינו

אוצר מפרשים
הנחבע לישיב היסת, ונראה לי דגם הרא"ש [שו"ת כלל קח סימן ט] יורה בזה, דכיון
דטוען לא היו דברים מעולם כפיכתי' אחר, דעד כאן לא קאמר דנאמן בלא שבע
אלא באומר לקחת על ידי עובד כוכבים, משום דהוי כאומר פרובל דהו' לו אבד
[גיטין לו. ב] כו'. אמר המאסף, אין טעם זה עולה יפה אלא לדעת הרא"ש שסובר
דהאומר פרובל היה לי ואבד נאמן בלא שבע, כמו שכתוב בפקדון פרק השולח
נשם פ"ד סימן כ [ובתשובה כלל (ע"א) [עד] [סימן ז] והביאה הטור ח"מ סימן ס"ז
ועמוד שא"ס], אבל לדברי הרמ"א אי אפשר לומר כן, דהרי הוא סובר דא"ס פרובל
היה לי ואבד צריך לישיב כמו שכתב הטור בסימן הנזכר [וע"פ ש"ס], וצריך לומר
שטעמו הוא משום שלפי דבריו של חובע אינו יכול לישיב, וטעם זה הוא טעם נכון
בין לאומר לא היו דברים מעולם ובין לטוען על ידי עובד כוכבים לקחתיו. אבל
רבינו ירוחם [נתיבות ח"ו חלק ו' נכ"ו. ג] כתב דטעם רבינו מאיר [ס"ה] הוא משום
דדמי לפרובל היה לי ואבד, כמו שכתב הרמ"ך חלק א' סימן קכ"ד, וזה תימא,
דאפילו בפרובל ואבד צריך לישיב לדעת הרמ"א וכמו שכתבתי, וכבר נהפך ובה
הר"י הלוי בתשובה סימן (מ"א) [ג] [עד] [סימן ט], ועי' מה שכתבתי בטור ח"מ סימן ס"ז

טור שלחן ערוך השלם - רבית טור שלחן ערוך השלם עמוד מס 322 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

סעף כב, סעף כד
גם אסור ללוות ברבית מעותיו של גוי המוקדים ביד ישראל, ואפילו הם באחריות הגוי אסור
משום מראית עין. אך אם הישראל הוא רק אפטרופוס של הגוי מותר ללוות ממנו ברבית.

קיצור שולחן ערוך סה

קנז
אגודת התורה

ושהוא יטול את הריבית שיעלו מהיום עד הפרעון מותר^{סד}), אבל אם הישראל הראשון כבר זקף את הקרן עם הריבית לכל זמן ההלוואה הרי הכל היא כקרן של ישראל, ואסור ללוות על משכון זה מישראל חברו בריבית, דהוי כאלו נתן את הריבית מכיסו.

כה מעותיו של ישראל מופקדים ביד עובד כוכבים, והלוה אותם לישראל בריבית, אם היו באחריות העובד כוכבים שאם יאבד החוב יתחייב הוא לשלם במעותיו מותר, ואם אינו באחריות העובד כוכבים אסור^{סה}), ולכן במקום שיש קבוצות מעות (שפארקאסטע) וכדומה שיש לישראלים חלקים (אקציען) [מניות] שמה וישראלים לזמן משם בריבית אף על פי שהממונים המה עובדי כוכבים מכל מקום נראה לי דאיסור גמור הוא^{סו}), ולכן אסור

ש ע ר י ש ל ו ם

<p>פד מהיום עד הפרעון מותר. כי צמסגרה"ש עיי' צש"ך (סי' קס"ע סי' ק"ז וסי' ק"ד) חילוקי דינים זה ולכן יש לנהוג כמו שבי' צשו"ע שם וצטו"ז ושו"ע הרב שיאמר לו צעת שיתן לו המשכון הריני מוכר לך כל כח וזכות ושעצוד שיש לי על משכון זה ואין לי עסק עמך ולא לך עמי ולא יתחייב הישראל השני להניחו לראשון לאחר זמן שיפדה המשכון אלא אם ירצה מרלונו בעוזה ולא צדק החיוב, וצדק זה מותר אף אם כבר זקף הקרן עם הרציה לכל זמן ההלוואה, ואם יש לו חוב על נכרי בלא משכון בין בעל פה בין צשטר אינו נקנה בקנין רק יאמר ישראל השני להמלוה הראשון אתה תמחול לעכו"ם (שלא צפניו) ותפטרכו מכל וכל בעד מעות אלו שאני נותן לך וצמעות אלו אני קונה ממך כל מה שאני יכול להוילא מן העכו"ם וצכ"ז לריך שלא יהי' אחריות החוב על ישראל הראשון.</p>	<p>סה) ואם אינו באחריות העכו"ם אסור. עיי' יו"ד (סי' קס"ע סי' כ"א) ברמ"א אם הלוח חותן שלא מדעת ישראל מסתמא הם באחריות עכו"ם ושרי. סו) דאיסור גמור הוא. עיי' בלחם הפנים על הקשו"ע שמציא צמ"ש ברמ"א צשם המוהרי"ק (ציו"ד סי' ק"ם סי' ט"ז) דאם השליח עושה שטר על שם המלוה הוי כאלו הלוח לו המלוה בעלמו ואסור משום דהשטר עבד לוי עיקר הלוואה וגם כאן עושין השטר על שם השותפים המלוים וע"כ מסיק שם דאין כאן שום היתר ועל המקיל להביא ראיה, וכי' שם כי גם צענין גורלות (לאזען) [פיס] או כמ"ש כאן (לאטערי) וכן הבעתת הילדים (קינדער אסטקוראליאון) [ציעות חיים לצ"צ] אשר הריוח בא מרצית וישראלים מעורבים בהם אני נכוד מאד אם יש צה שום היתר. והנה ברמ"א (צסי' ק"ם סי' ע"ז) מציא צשם מרדכי שכי' צשם רש"י</p>
---	---

קיצור שולחן ערוך >שערי שלום - מבשר שלום - <גאנצפריד, שלמה בן יוסף - שניטצער, שלום בן שרגא שמואל עמוד מס 163 הודפס ע"י תכנו

The Kitzur Shulchan Aruch prohibits depositing money in a bank that may lend with interest to Jews. Additionally, it would be forbidden to borrow money from a bank that has Jewish shareholders. He may have been referring to a bank that resembles a modern credit union, where the owners all have equal voting rights.

קיצור שולחן ערוך סי' סה סעיף כה ע"פ הנ"ל כתב הקיצור שולחן ערוך לאסור לישראל להפקיד את מעותיו בבנק שנותן רווחים, אע"פ שהממונים הם עכו"ם, שמא ילוו לישראל בריבית. וכן אסור ללוות משם אם יש ישראלים שהשקיעו שם מעות.

ליתן לשם מעות (כי שמא ילוח ישראל שאינו הגון) וכן אסור ללות משם,
כי שמא נתן לשם ישראל שאינו הגון.

ש ע ר י ש ל ו ם

שמותר לישראל לומר לחזירו ישראל לך
והלוח לו מעות מפלוני ישראל ברצית
ומותר לתת אח"כ ברצית לשליח להביאו
לו, דלא אסרה תורה אלא רצית הבא
מיד לוח למלוח והשליח אינו עושה שום
איסור דהאי רצית לאו דידי הוא, ואי
משום ששלוחו של אדם כמותו, אין שליח
לדבר עצורה ואין לפרסם הדבר בפני
ע"ה, וכי עליו חו"ד צבואורים דדוקא
כשהלוח עושה שליח להלוות, אבל
כשהמלוח עושה שליח להלוות מעותיו
ברצית, רצית קלוזה היא. ועיי' בלבוש
והעו"ז שהשיגו צזה על הרמ"א שם
ומציאים ראיות שאיסור גמור הוא,
וצנה"כ שם דחה כל ענות העו"ז ומסיק
שדברי הרמ"א הם נכונים ועיי' שם
ברמ"א בעלמו שכי דאין לפרסם הדבר
בפני עם הארץ, ועיי' צדרכ"ת (שם ס"ק
קכ"ב) שמציא בשם משנה למלך (פ"ה
מה' מלוח ולוח) שכי שדעת רש"י תורה
היא ואף שכי הרמ"א דאין לפרסם
הדבר ואין לסמוך ע"ז כ"א לעת הצורך
אין לנו עת הצורך גדול מזה"ז ומכ"ש
אם לא נמלאו להם צהיתר יעשו צאיסור,
ע"כ כי שם ענה להקל צאופנים שונים.
וכן צהגהת חת"ם מהד"ת מציא דברי
המשל"מ הג"ל. וכן צשו"ת חת"ם (ח"ו
ס"י כ"ו) כי השתא צזמנינו דרוז מחיתם
צזה ולא ישמעו למיפסק חיותה דידכו
ונכשלים צרצית דאורייתא מלוח לפרסם

הדבר וכי אכן כי שם צאיזה אופן.
ועיי' צשו"ת שער י דק (חיו"ד ס"י
קכ"ד) שחולק על קשו"ע כיון
דרוצא דרוצא מאדונים נכרים הגם שיש
גם מטע מזעיר מצ"י דמעות הישראלים
מיעוטה דמיעוטה הוא וצכל עת שיצא
הישראל להלות יוכל לומר מעות הישראלים
כבר הלך לו צהלוחה תחלה לנכרים וזה
שלה הישראל עתה מעות הנכרים הוא
וכי. וצשו"מ קמא (ח"ג ס"י ל"א) כי
ג"כ לדחות דברי בעל קשו"ע וכי לו
כשיחזור וידפים ידפים שחזר צו מזה.
ועיי' מזה עוד צשו"ת מהר"ם שיק (יו"ד
ס"י ג"ח) מהרש"ם (ח"צ ס"י כ"י וח"ד
ס"י קל"ח) ושו"ת צית ילחק צקונטרס
אחרון (ס"י ל"ב) הרי צשמים מה"ת
(ס"י קט"ו) מנחת פחים (ס"י ק"ם)
ואמרי יושר (ס"י קפ"ט), ועיי' צמלודות
דוד שמציא בשם קונטרס צרית אצרהם
הנדפס צתלפיות (שנת תרס"ט) וכי שם
צמ"ד כיון שצזמנינו אין לך מעיירות
גדולות שלא ימלאו צה צאנקין כאלו
שצזמנינו א"א להתקיים זולתה כי כל
יסודי המסחר על אדניו הטצצו וכ"א
יש לו עסקים עם הצאנק וגם המנהלים
המה יהודים ונכרים ע"כ חוצה להמציא
לנו נד ביתר צזה, מ"מ כי דלכתחילה
כשמייסדים צאנק כזה יעשו הממונים
שער צצ"ד ויחתמו עליו צחיוצ המועיל

להזכיר לא קונר כדכדג' ועצ צמסרי עם צמחרכמי קלם אצל ישראל אופם אקור לקנות העלשין דאקור לנצל איקור לכמחלם ואף דמדיין סימרי אוו וליע און זענען ליאקור לכהחלם ע'ע פליץ קי' ד' והואל צמביא קים הע'י אוקר לענד חלז זיין עמא יסמם עם צמר וב' דכיון דאקור לאפומ עיקס נחלז אף פחות מעדי נכינת טעם אקור דה עקרי ציפול איקור לכהחלם. והגם דעביא עם כי ונפיעץ לעיל אין איקור דנדב כיון עאין כיומנו לפרעו כדי למהחור עם צמר אלא למחורו עם חלב עיי'ם ע'ע יודה צמם דרך לאלכו עם צמר דהרי פליץ זביא ראי' לנדביו ומולין קייב דאיעני לן עם לאומוי כדא דעלחא נצי כדא דכוהחא דעי'כ לא חייסין עם רק עמא יסערע עמות מכדי נכינת טעם דמדמערין עם דליחא לאיקורל צמביא ופליץ דעוחר לענד לכהחלם כוהחא זעלחא ע'ע זיעני ל'י אם עוחר להניח וע'כ דאקור לענד ולי' טעמם כיון עריך לאלכו עם צמר הלכא דכדרי פליץ. לאולי אף הע'ני' עודם ועיין כוטי' חניאל חיידי' קי' כ'ו י'ז, ע'כ לא כרלח להמיר לפרחל עם לא כעלא כעלא עם עוקס פליין יכול לקנה:

וסגני יודיו

סי' לב

ז'ם פרעמישלא תרינג לפ'ק:

לקי ליבאמשוב

ליתר עיון

ע'ד הספארקאקע עקלהכס אחר יוסר ונז' טלעי'ם צומטי' ישראלי'ם ופחות עקליע' אינס ישראים והלרם ג'כ רבנו ישראלי'ם, והפערוולאנונג גס המם ישראלי'ם אס דפלי'ם ללווא וללווא צלי הימר עיקס, והטעם צמחיראלי'ם לעמות סי' כי אולי עשון אחר לא סרוחסי ויעכרע להניח לו העיקסא והפערוולאנונג מחסירי'ם עלא לוחר עעשות הסכנסם והכל נכהז צמחמוטעון, והקרי'ם מעגיני'ם ועוקסי'ם אס לא יכלו המערה כח:

תשובה לא עלחאי פום סימרי ללווא וללווא צלי סי'ע דאף דצמט'י פואל ועט'י ע'ק ח'ג כ'י ל'י'א העלי' סימרי

לווא צמפארקאקע דלא כמי'ם הגלון ר' עמא גמלנפריעד זס דוקא כערצו ככרי'ם או עכ'פ עחלם על מחלם עכ'א'כ בענד ישראלי'ם, וצמט'י מערי'ם עיק חיידי' קי' קלי'ס דוחה סימרי על פואל ועט'י טעמם צרי'ם. ואמנם עם עמלנד עם להמיר ג'כ דוקסא אס הפערוולאנונג הי' עכרי'ם דסאקלי'אנענד ל'ס רק מלר'ם יע למם עיענד'ר אצל טעמות על הפערוולאנונג. אמנם סי'כא עספער-וולאנונג ישראלי'ם ורוב ישראלי'ם בעלי טעמות פומ און למם קום סימרי רק להלווא עמ'ע' (ואף עמא עמלנד צמט'י מערי'ם עיק לנור דעוהמם עכרי'ם ל'ם זכלל כספך ע'ע זס דוקא צרוב עכרי'ם או עמחלם על עחלם עכ'א'כ צרוב ישראל העיעומ עכל צרוב. ואף דעוון בעלי'ם לא זעל כדליחא צצ'ס ל'ע ע'ע זס עעמם דליין הולכין צעוון אחר הרוב עכ'א'כ צעכרי'ם דסולכין אחסי'ר כע'ע צצ'ס כ'י ד' ק'ס ל'ס צמס הרב עוגרי. אמנם גוק קנרה ע'ע עיק לא צרוב כע'ע עם. וע' צמט'י לא'י'ס כ'י ל'י'צ אוה ג' עם הצמחי דברי רע'י דעמדי' דיכולין לחלוק קריין צ'י דנגך וסי'ם כספך (רוק) וצמחאקסע-פעריין צעירנו י'ם מוחם צמט'י ע'ע ע'ע חוסי'ם מערי'ם ז'ל והמחמ'ים אוו על העיכעל, ועם עמט'ם כבודו אולי יעוון אחר לא סרוחסי הוא עממ רחוק לרדיך ליעמד לא סרווחסי גס זלל קנלה חרם על' עולו'ם וע'י יענע צעירכס לא סרווחסי צענדו ריבי'ם על ג'י'ח. אמנם אס עכ'ז יואו לכפעס יוכלו לקטום ספמולאוטעון, ויכחצו ע'רקות צידס ללווא על עיקסא צאוון פלי'ם יענע הלו'ם צמט'י עם צמסכ'י'ם לא סרווחסי לא יעלס העיקסא וכבר כחצמי קאמעריעיקסען צאוון זס ומחצילו אלל סעריכע, ונעם עיצרר הלו'ם עמט'י עם צמסכ'י'ם עלא סרוחי כפער מהעיקסא. וסמ'ע מועיל דרי'ם אף פלי'ם כחול לנעל כח המדאעע כיון עכמה עמ'ע כח מוקעין העל'י' צמחוקן פלי'ם צ'עו'ם לרי'ם, ועכ'פ יתחזו ועטו דרך הימר ולא יכלו חמ'י' צ'עו'ם יודיס:

הסך סנרזא אף דפוסק צמ'י קכ'ט ק'ק ע'א ע'א ע'א דאפ'י ידוע עמקע מן סיי'ן ענצרהק ערי דהוא ענג ע'י דכר אחר עלא זכוכ' אוו צעניל עמקס סיי'ן אסי'כ ונעם סיי'ן עוללח כמו שאוקר סערי' רי'ם כ'י קיל ופי' קכ'ד ק'ק ל'י'ב אף עמקורה חכק' חולק עליו ועיין צצ'י'ם צמחירוי' ריכ'ס אוח ק'ח ונכז'י' קמחחיידי' כ'י ל'י'ט ונעם ראי'ה טמ'ה עסערי' אוקר אוו טעמם עמא נכע סככ'י' ציין נפואל עמקס עמקס לקהום ולא כע'עם צמפרי' . ולרי'יא כחצמי עם אוה ג' דלם לא ס'י סנרזא רק קלח יול' למין ולא ס'י אפטר למשון סנרזא אף ע'י קרדום אף ע'י גרלזעמקער צמייחם גדולה פום כמו אס ס'י נחוק כל סנרזא גס ס'י הסקר גדול סמחתי וצמט'י ע'ל דברי ענדה גרסוק'י כ'י ל'י'ח דהוא ק'ס עמא לא עמא וצמ'ל עמא עמא לא עמא צריך עכאק'ר ואס יעאל למוקר ויחזר עממ עמלם סיי'ן ס'י סנרזא סחונת כמו עסן עמח עקס' להיל'י' אף ענדה גדול סיי'ן עוחר צמקום עמק'ע וגס עע'י עשיין עמלם על סגון עסיך עי'רחה ע'י'ם. ועממ'ם ס'ס צ'כ'ר צמ'י סנרזא סחונת עמקס למוך סיי'ן ועמל'ה צמ'י'ם ולא י'ל כלל למוך ר'כ סנרזא עמקס להיל'י' ר'ק ע'י עממ'ם ערונג כ'ר'ל ויעאל להסוקר עמלם סיי'ן אס עממ'ם עמלם ס'י סנרזא סחונת כמו ע'ע'י סחונת עממ וגס עמלם על סגון עסיך עי'רחה י'ם להככ'ר סיי'ן עמקום ספיק'ע. ועלחאי עממ צמ'י'ם עמל'ת לז'י חיידי' עמחיר ג'כ ציין עמא צלא מוחם ע'י'ס. ונאס עסקוקר יאמר סנרזא ס'י צמו'ם למצי'ם ועממ עממ'ם י'ם להמיינע דצד'ר:

והכני יודיו

סי' לא

ז'ם פרעמישלא תרי'ן.

לכרז סמרץ עוקי ע'י ליבש בערמאן כ'י דעו'ין דק' דראהבי'טן.

ע'ד אחר קבו סמוע'ם עוק' עוכוס (עלשין) לחחוק ע'סיקום וחוקך עקס על חלז והמ'כ מוחק עקס סאולכ'ים עם צמר וכן עקס לעקס עוקר ונאקה אס סמכונג (מחט'ין) ופאל אס דעל'ין חמ'י' להסממם צעל'סין כום כי לרין עכ'יל'ה לדעמ' סע'י' ק'י ע'ע וגם סערי' וסג'י' אינס עקלי'ם כי אס צעמם סדחק:

א תשובה עם עכמה כ'ח דעו'י'ו כ'י ע'ע לא סמרי רק צעמם סדחק ל'יחא דעו'י'ו סמרי צמק'ח אפילו עלא צעמם סדחק רק ספער'י' כ'י דעמולס חמרי'ם אס לא צעמם סדחק או דרך. ולא י'ל דעם עמוק תקון העללכס ונכע לעקס ס'רכקס רי'ם ד'ק'י ע'צ ר'י'ס צעמם סדחק עכמ'ו צמ'י'ם עמ'ע' עמ'ע' סמ'י' עמ'ע' סדחק עמ'ע'ע'ול סלך לו עוחרו גדול לדרך אחרי'ו אף לדעמ' סע'י' עמל'י'ך עכ'יל'ם אף ענדי'ענד דח'י עוחר אף לדעמ' סע'י' כדעוה עמ'ע'י' כ'י סערי' ק'ק ל'י' עכמה דסרל'ע' סמרי עכל צמחוק צכ'י'ן סנוריין צו זלל עמ'וחר עמק'ס אס ס'י סק'י'ן ק'י' אף לדעמ' סע'י' לרין עכ'יל'ם ע'ע כ'אן דלא עמ'עו צמ'י'ן לא זעל עמ'וחר דעיענד ע'ע לכהחלם אקור:

ב והעיקר צדין זס עעמ'עתי ע'ס עוקומום צמח'א'סין פליין י'י' ארם עולעו'ם עם לכקר סיע'ו. על כן לא סמחתי ע'ס'י' לקנות העלשין ואף דככ'י אחר י'עו עלשין ואלוכ'ים עמ'ו עמח'יק כל'ען ישראל י'ם להמיר זככ'י' . דצמ'ע אף יאמר עמ'ו צעל אוו צ'י' וסככ'י אינו עמח'ר עמל לנעל איקור והיערלח עמ'ו לקנות אללו כע'ע'ם עמ'ו' עמ'ו'ם לנעלין סוצלו צע'ע'י' כ'י ק'ד וכ'כ' סערי' כ'י ק'ח ס'ק' ד' דקלי'ם אלל ככרי'ם חע'י' דיענד לעריין דברי'ם עמ'ע'ע'לי'ם זככ'י'ם ע'א'צ'י'. ואף דמדי'ו' ח'כ' כ'י חק'י'ו אוקר לקנות עמ'ע'כרי'ם דבר עמ'ע'נעל כבר כחצמי צ'י' חיידי' ח'ר' כ'י ק'ע'ר' אוה ח'י ררד'ו' קונר דככ'י' ל'י'ט עמ'ו'ל צרוב דסו'א לרידי' סמרי צמ'י'ר או דלא ק'ל צ'כ' אחר'י ריב'ס להטו'ת ע'כ' לא כחצעל מדיין וכע'יערלח קונס אה אוה עמ'ע'ל איקור אצל אין סלכס דכדרי' וגם צצ'י' ע'י'ך עמ'ו'ל דעמ'ח'ר על סרי'כ'ים ונוד'אי סלכו אחר סרו'וב וכ'כ' נמל'ם יעקב עמ'ע'י' להגון עלי'ס' כ'י ג' וגם עסק'י'ן דסמ'ר צמ'י'ם עמ'ל צכ'י' ל'י'ט ע'ע'י' און סלכס כדכ'י' ועוד אף אס צצ'י' ל'י'ט עמ'ו'ל צרוב ע'ע' צמ'ו'ל ע'כ'י' דסוי עמ'י' דסוי עמ'ו'ל דליחא וסייו עמ'ע'ל דעס'י'ם

בעזר יושב מרומ ושוכן שחק. נשלם חלק יוד מספרי בית יצחק

בית יצחק - יו"ד ב שמלקס, יצחק יהודה בן חיים שמואל שמלקה עמוד מס 293 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

Further Iyun: The Bais Yitzchak cites the Shoel Umaishiv who permitted borrowing from/lending to a bank that has a majority of non-Jewish money.

ליתר עיון: בית יצחק יו"ד ה"ב, קו"א ס'י לב הביא משוב"ת שואל ומשיב להתיר ללוות ולהלוות ע"י בנק כשרוב הממון הוא של גוים, ודלא בהקצו'ר שו"ע.

רבית בהלואה בנקאית

ב "נועם" ספר שני, הודפס מכ"ק הגאון בעל תשובות מהרש"ג זצ"ל, היתר להלוות ברבית לבנק וכיו"ב (למעט ללוות, שגם הוא ז"ל לא התיר), כשהם בערבון מוגבל, דהיינו כשכל האחריות רק על נכסים מסויימים. — ואף שקטנו של הגאון זצ"ל עבה ממתני, הרי תורה היא וללמדה אנו צריכים, ולזה התחייבנו בכתיבת אלו הדברים.

ובמוקדם, חובת הבירור בגדרי הבעלות של בנק או חברה, שהם בע"מ.

ברור הוא, דאין שום אפשרות לחדש גדרי בעלות שלא מצינו בש"ס, וגם דינא דמלכותא ל"ש שיחדשו גדרי תורה חדשים, ויכולים רק להכלל בגדרים הקיימים. (יעויין כתובות ג' א', וברש"י, דע"כ לא חידשו תז"ל היתר חדש לא"א, חוץ מגט ומיתת הבעל, ורק יכולים להפקיע מעשיו, ע"ש.) ואי דברים חדשים כאן, היכן מצינו בבעלות כזה איסורי וחיובי השבה, דגניבה גזילה ואונאה. וקיי"ל גורם לממון לאו כממון דמי, גם משום גרמי כמעט ברור דיפטר, כגול חמץ ועבר עליו הפסח, ובא אחר ושרפו, דפטור אף לדין שדנין דד"ג. ועל הרוצים לחדש דחברה בע"מ הוא מין בעלות חדשה, — בעלות ולא בעלות — עליהם הראי מהש"ס לגדר כזה, ועצם אי מציאת הדברים בש"ס אינו גותן מקום כל שהוא להסתפק, וע"כ זו שותפות רגילה.

והגאון הנ"ל בח"א מתשו' מהרש"ג חיו"ד ס"ג, הביא מתשו' מהר"מ שיק זצ"ל חיו"ד סי' קנ"ח, לדון בזה, ומסיק במהרש"ג דלא שייך שהמעות אינם ממש של בעלי המניות, דא"כ של מי הם, יעו"ש, והוא כמש"כ.

אלא ברור דהמחזיק במניות של חברה בע"מ הנו בעלים רגיל ברכוש, בשותפות, אלא שזו שותפות בתנאים מיוחדים, כגון שאין שותף יכול להסתלק מהשותפות בלי הסכמת היתר (וזה שעבוד שיש לכל שותף על חלק חבריו, יעו"ש שהמהר"מ שיק ז"ל, רצה לדון מזה.) וכן שהנהלת הרכוש הוא לפי הכרעת הרוב, וכיו"ב תנאים בשותפות, והכל בגדרי הבעלות המפורשים, וממילא כל דיני ואיסורי התורה שייכים בזה, כשותפות רגילה.

[והי' מקום בהל', לחברה בתנאים מפורשים שהבעלים הנו המחזיק ברוב המניות, והיתר הם בע"ת, אלא דאו יהי' בקבלת רווחי המניות משום רבית, אולם החברות הרגילות אינם כך, עד כמה שידוע].

דין חברה בע"מ (LLC)

נועם ח"ג, מאמר הרב יצחק וסרמן

Rav Yitzchak Wasserman rejects the notion that a Limited Liability Company is its own form of ownership entity; rather, he argues, it is to be viewed as a regular partnership with certain predetermined conditions. Therefore, all the regular halachos of ribbis apply.

ר' יצחק וסרמן האריך להוכיח ש"חברה בערבון מוגבל" [limited liability company] דינה כשותפות רגילה, רק עם תנאים מיוחדים בניהול השותפות וכדו'. וממילא חלים עליהם כל דיני רבית.

ממונו אלא גופו. – הנה כי כן איני רואה מטעמים האלה שום היתר שלא למכור את המניות קודם פסח.

. ועל כן אביא ואנסה לבאר את הבעיה השנית שהעמדתיה בראש שאלתני והיא לנתח את טיבה ומחותה של חברה כזו, אולי בדרך זו נבוא לידי היתר גמור אף לכתחילה. הנה אין ספק שצדק המהרי"א הלוי ז"ל כשראה שלא הרי השותפות הזאת כהרי שותפות אחרת, וכל החילוקים החיצוניים הנראים לעין אין צורך להזכירם כי רבים הם, ונראה בעליל שהבעלות של בעלי המניות היא מוגבלת לא בלבד באופן שהזכיר המהרי"א לחיוב, דהיינו שאין לו רשות וכו'. וכוונתי אלא אף לשלילה כי למשל כשיש לו למי שהוא תביעה נגד החברה ילחברה אין לשלם, או אין לו להתובע רשות לתבוע את בעלי המניות לדין ולכל היותר יוכל לקחת את נכסי החברה וממילא המניות תפסדנה בערך את שווים אבל בשום אופן אין לו רשות לנגוע בנכסיו הפרטיים של בעל המניה. – וכל החילוקים הללו אפשר לבאר וכלול בקיצור אם נגדיר ככה: הבעלות של בעלי המניות אינה אינדיבידואלית כלומר מקושרת עם הבעל כשם שמצינו את המושג „ממוניה“ בב"ק שפירושו הוא אחראי בכל מובן בעד ממוני ונכסיו אינן ערבין ליה, בעוד שהכא כל בעלותו מוגבלת בחלק שיש לו במניות כאילו הוא קבל את החלק הזה מאחר יכל אחריותו תלויה רק בחלק שקבל וביותר אחראי הוא אותו האחר שנתן לו את החלק ואותו האחר אינו במציאות כלל אלא זהו כלל (געזאמטחייט) הנכסים השייכים להחברה וכאילו הנכסים האלה היו אישיות בסני עצמה וזה הנקראת במשפט המודרני אישיות משפטית (יוריסטישע פערזאן) וכזה היא באמת העמדה המשפטית של ה„אקטיענגעזעללשאפט“ במשפט המודרני. --- אכן השאלה עומדת לפנינו אם מושג כזה היה ידוע לחז"ל, וראיתי בתשובת שכתב חברי הרב ר' מצנר שליט"א שהביא את „דרכי משה“ של הרה"ג רמ"א עמיאל (שמעתתא ח' פרק י', י"א; שמעתתא ח' פרק י"ד) שמחלק בין צבור ושוחסות ומביא גם את הרשב"א הובא בב"י טוח"מ סימן ל"ז סעיף י"ד וסימן קמ"ט. ולדאבוני אין לי כעת הספרים האלה ואין לאל ידי לדון עליהם. הראיה האחת שמביא הרב מצנר בשם הגרמ"א עמיאל היא מגדרים ימתרץ בזה קושיא עצומה על הרמב"ם שפסק מצד אחד בחצר שאין לו דין חלוקה כראב"י דיש ברירה ומאידך גיסא פסק כסתם מתניתין (מ"ז ע"ב) דשניהם אסורים בדבר של אותה חצר דהיינו בית המרחץ ובית הכנסת ותר"ן פירש שם דהמשנה הזאת היא שלא אליבא דחילכתא שפסקינן כראב"י ותמה על הרמב"ם שמזכי שטרא לבי תרי. ותירץ תר"ג רמ"א עמיאל דצריכים לחלק בין שותפות בחצר אף כשאינו בו דין חלוקה אבל בעצם הוא דבר המתחלק ושם שייך תמושג ברירה. משא"כ בצבור שאין שייך כלל ברירה מסני שהוא בעצם דבר שאינו מתחלק כלל, עכ"ד. הנה סברתי

Despite the lack of precedence in Chazal, Rav Shaul Weingart maintains that an LLC is to be viewed as its own legal entity, not a partnership. Accordingly, it should be permitted to borrow from/lend to such an entity with interest.

ספר יד שאול עמוד מז
דעת הג"ר שאול וינגרט זצ"ל שחברה בע"מ אינה שותפות רגילה, אלא "אישיות משפטית" [legal person]. ולדבריו לכאן יהיה מותר לחברה כזו ללוות ולהלוות ברבית.

מאד נכונה אבל מה יעשה והיא סותרת גמרא מסורשת בנדירים; דשם (מ"ו ע"ב) גריסין: מחלוקת (ראב"י וחכמים) שיש בה כדי חלוקה אבל אין בה כדי חלוקה ד"ה מותר; א"ל רב יוסף הרי ביהכ"נ דכמי שאין בו כדי חלוקה דמי ותנן שניהם אסורים בדבר של אותה העיר ע"כ. הרי דהש"ס אינו מחלק כלל בין חצר שאין בה דין חלוקה לביהכ"נ דאל"כ לא היה מקשה מידי; ואין לומר שהוא רק דיחוי בעלמא דהא מפני הקשיא הזאת נדחה שם גירסת המימרא דקאמר אלא אי איתמר הכי איתמר ע"ש.

ברם אם המושג הזה נמצא בש"ס או לא בכל אופן זקוקים אנו בע"כ לחלק בסברא זאת; דהגע בעצמך אם יש לו למישהו חלק בנירים של הבנק הממשלתי והבנק תמיד עושה עסקים ומרויח ע"י חמץ ובפרט במדינות חקלאיות אטו משום הכי נאסור עליו הרוח? ויותר על זה הרי לכל אורה במדינה יש חלק בנכסים השייכים לשלטון והמעוץ של ניר (פאפיערגעלד) הן בעצם תעודה על זה החלק וא"כ מה יעשו אם הממשלה נושאת ונותנת בדגן ותבואה גם בפסח? איתמהא. אלא ודאי דאין לדמות את החלק הזה כלל לשותפות והוא הדין בהחברה דידן. וא"כ שוב נוכל לחזור לסברא הראשונה של המהר"א ז"ל דהכא הוי כאילו בעלי המניות קבלו רק אחריות ועיקר החמץ הוא של אותה האישיות המשפטית שעכ"פ אין שם ישראל נקרא עליה. והגם שבאר"ח סימן ת"מ פסקו דכשיקבל עליו ישראל אחריות קניס ר' שמעון. הכא שאני דיש שני טעמים להיתר:

א. דהא החצרות והבתים שייכים ג"כ להחברה (אישיות משפטית) והוי איפוא מקבל אחריות על חמצו של אחר בביתו של האחר דאף לאלה החולקים, אר"ת ביחד לו קרן זוית היינו כשהישראל יחד לו קרן זוית בביתו אבל בית העכו"ם לכ"ע שרי. עיין מג"א סימן ת"מ סק"א.

ב. דהא כאן מסרו אח"כ את החמץ להמנהלים שהם ג"כ נכרים ולפי תשובת הגאונים הובאה ברא"ש בפ"ק דפסחים וברמב"ן ור"ן שם גם חמצו של ישראל שהופקד אצל עכו"ם אינו עובר עליו ומביאים שם ראיה מן המכילתא. ואף שהר"ן בפ"ק דפסחים כתב דאפילו להמתירים עכ"פ חייב לבער מדרבנן ולא גרע מאילו ביטלו דג"כ שרי מדאורייתא ואפ"ה חייב לבערו; וא"כ לכאורה אסור בהנאה גם כשעבר עליו הפסח כמו שפסק הר"ן לענין ביטלו בפ"ק דפסחים על המשנה דחמץ של עכו"ם; וכן פסקו הטואו"ח בסימן תמ"ח סעיף ה' דלא כדעת בעל העיטור שחילק בין אכילה להנאה; ולא דמי לחמץ נוקשה שעבר עליו הפסח דמותר בהנאה לכ"ע דהתם עיקר החמץ הוא רק מדרבנן משא"כ הכא ועיין. מג"א סימן תמ"ז ס"ק מ"ו. אכן נלע"ד דבנ"ד אף כשנאמר כהר"ן דאפילו להגאונים חייב עכ"ס לבערו מדרבנן, אפ"ה יהיה מותר. דהנה כל הטעם שחמץ אע"פ שביטלו צריך לבערו הוא לפירוש ראשון בתוספות בפ"ק דפסחים מפני דלא בדילי מיניה וכאן

(ב) **אמנם** בנוגע לבעלות של מניות הגיעני, ונפ"מ מהרש"ג צמוסגר (צסוף התשובה), דאפשר לומר דל"ה ריבית קלוזה עכ"פ, צאותם שמניחים מעות צהבנק, והצאנק משלם להם קרן וריבית, כיון דמעולם לא נשתעבדו לשלם מציתם אלא ממועות הצברה, ואם יכלה מעות של הצברה אין מחוייבין כלל לשלם מציתם, בזה י"ל דע"כ ל"ה ריבית קלוזה, אלא צאם נשתעבד גופו של הלוה לשלם החוב, וכל נכסיו ערצין לזה, אבל אם גופו לא נשתעבד כלל אלא מעות שבמקום המיוחד הוא שנשתעבד ותו לא, אפשר דצכה"ג ל"ה ריבית קלוזה, וקצת רא"י לזה מהא דאמרין (בגיטין דף ל' ע"א), גבי המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן תרומות ומעשרות דאין צו משום ריבית, ואמרין הטעם כיון דכי לית ל"ה לא יהיב ל"ה, כגון בצאתה דהשדה, לכך כי אית ל"ה נמי ל"ה ריבית, עיי"ש, והיינו טעמא לענ"ד כיון דאין על הלוה חיוב הגוף לשלם מציתו, רק מאותו מקום, א"כ הה"ד צנ"ד לענין הצאנק אין עליהם שום חיוב הגוף רק לשלם מהמעות אשר צהצאנק דמי' להא, אך רא"י גמורה אין מהתם, משום דשם מיירי צריבית דרצנן דרך מקח וממכר, וי"ל דכה"ג לא גזרו רצנן, אבל שנאמר כן גם צריבית דא"י דרך הלוזה אין רא"י, וגוף הסברא ל"ע עכת"ד. ושוב חזר על משנתו זאת (שם סי' ה' ד"ה אמנם ההיתר), ושם פלפל עוד בגוף ראייתו מגיטין הנ"ל, די"ל דאין רא"י משם אף לענין ריבית דרצנן, לפי"מ שכתבו החוס' (שם ד"ה כיון) דהחירו רק משום תקנת כהן, ושקיל וטרי בזה, והציא ג"כ מדברי הריב"ש המוצא (ציו"ד סי' קע"ג סעי' ח"י), בלהלות מעות על אחריות הספינה ושיתן לו צשוצה צשלו' יותר דאסור, ונד"ד דומה ממש לזה, אלא דל"ה רק אצק ריבית מדרצנן.

ושוב ראיתי צנעם (תשי"ט ספר שני), שנדפס שם מכתב יד של הגאון המהרש"ג ז"ל, דמה דמסתפקא ל"י צספרו שם, מיפשט פשיטא ל"י אח"כ, דגם צריבית דאורייתא יש להקל בזה, והציא מדברי הרמב"ן ורשב"א והמהר"ם, דמשמע מדצריהם דאפילו מה שחשוב צמק"א ריבית קלוזה, ג"כ מותר גבי מלוה מעות את הכהן וכו', ואף ל"ה אפילו איסור מדרצנן בזה, ומה דקשה מתשו' הריב"ש דמשמע

את גי"ה בנוגע לבעלות של מניות הגיעני, ונפ"מ לענין חמץ צפסח שצת וריבית, וכבר כתבתי לו בזה פעמים, וכעת הוסיף לשלוח העתקות מחוקי המדינה, אשר שם נאמר שעפ"י חוקי המדינה, יש לרכושה של חצרת מניות מעמד של אישיות משפטית נפרדת, ואין לבעל המניות שום שייכות ישרה לרכושה, וצוה דן כ"ת מדין דינא דמלכותא היכא דיד נכרי צאמנע, וכה"ג דן צספר יד שאול, הרב מוה"ר שאול ווינגארט ז"ל מדין משפט צעלי מניות צמשפט המודרני, שהמה אישיות משפטית צפני עצמה, וחידיש שיה"י כן גם מדין ומשפטי התורה, דבעלות מוגבלת כזה לא נחשב לבעלות, והוי רק כאלו קבלו אחריות על החמץ של אותם האישיות משפטיות, כי ערך המניות נישום לפי כמות ממון הצברה, ואם תפסיד החמץ גם צעלי המניות יפסידו, אבל הוי רק כאלו קבלו אחריות על חמצו של נכרי צציתו של נכרי שמותר, כמבואר צש"ע (או"ח סי' ת"מ) ועי' מג"א (שם סק"א), דמנו כן הכא דגם המקומות שמונה שם החמץ שייכים לאותם האישיות המשפטיות עכת"ד.

(א) **והנה** עיינתי צספר יד שאול שם, וראיתי שלא הביא רא"י לחידוש הנ"ל מש"ס ופוסקים, ואדרבה דחה שם את דברי תשו' מהרי"א הלוי (ת"צ סי' קצ"ד) שדן כן לענין חמץ צפסח, וכתב דמפני שאין לבעלי המניות רשות לאוכלו או למכרו או לבערו, הוי כחמץ של עכו"ם, ואף שהוי צאחריותם של צעלי המניות, מ"מ כיון שאין להם אף רשות ליכנס ולהשתמש צמקומות השייכים להצברה, הוי כמקבל אחריות על חמצו של עכו"ם צצית העכו"ם, וכל זה דחה הרב הנ"ל, והעלה לחדש מטעם שהוי בעלות מוגבלת יותר ממה שחשב צתשו' הנ"ל, ומטעם דין אישיות משפטית, אבל גם לזה לא מצא רא"י רק מצברא כדלקמן, וכנראה מרוב גדולי האחרונים צמה שפלפלו צנדון צנכ של חצרת מניות לענין איסור ריבית, ש"מ שלא מלאם לצם להקל מטעם הנ"ל, וכאשר ראינו שצאמת כבר עלה על דעת הגאון מהר"ם שיק ז"ל (צתשו' חיו"ד סי' קנ"ח), לדון כן להקל צריבית מטעם שאין לבעלי המניות דין צעלים, אבל חוץ מזה שהמהר"ם שיק צעצמו לא סמך ע"ז רק צצירוף סניפים אחרים, ועי' צתשו' מהרש"ם (ח"א סי' כ'), עוד הרבה להקשות ע"ז תלמידו צתשו' מהרש"ג (חיו"ד סי' ג').

מנחת יצחק >מהדורה חדשה> - ג ווייס, יצחק יעקב בן יוסף יהודה עמוד מס 8הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

Although the legal system recognizes an LLC as being a legal entity, it is clear from many Acharonim that Halacha would not take this perspective, and one should not rely on this to permit anything prohibited to personal owners, such as owning chametz or ribbis.

מנחת יצחק ח"ג סימן א'
הגם שהמלכות מתייחסת לחברה בבעלות מוגבלת כאל "אישיות" נפרדת, מ"מ מצד ההלכה מבואר מכמה גדולי האחרונים שדנו בה כשותפות רגילה, ואסור לסמוך ע"ז להיתר איסורים כגון חמץ בפסח או הלוואות ברבית.

ממשלתי (צאנז-נאטס), שאין לבעליהן אף זכות הצבעה בהעסקים של המדינה, והוא הדין צמניות ממין שקוראין (א-שערס) מניות א', שאין לבעליהן זכות הצבעה בעניני החברה, באלו שפיר י"ל שהמה כמו שטרי מלוה, על תנאי שיקח חלק מהריוח לפי אחוה, וכן להפסד, ויש לדון רק משום קבלת אחריות בנוגע לחמץ, אך י"ל דהוי מקבל אחריות על חמצו של עכו"ם צבית עכו"ם, ויש ללרף ג"כ דברי הזית רענן ([סוף ח"א אות י"א]) הוצא בשד"ח הלכות חו"מ וצמעדני שמואל סי' קי"ד סק"ו), דהיכא דאינו חייב לשלם צעד החמץ, ורק שאם יאבד החמץ לא ישיג חובו, וכשלא יאבד החמץ, הרי החמץ יגרום לו להשיג תשלומי חובו שמגיע לו מהנכרי צעד החמץ, דמי לשטרות דנקרא רק גרמי ולא גורם לממון ממש עיי"ש, וכן י"ל בנד"ד, דלא נתחייב לשלם בעל המניות מציתו אם יפסיד, רק יפסיד חובו, י"ל דל"ה קבלת אחריות.

יב) ודו"צ מכל הנ"ל, דאין שום ראי' לומר דבעלות מוגבלת ל"ה בעלות, ואדרבה יש סברות להיפוך, ושזו חוזר הדבר לסיני, דיש להם לבעלי מניות דין בעלות והמה כשותפים דעלמא, וכעת אקבע צוה עוד מסמרות צראיות מדברי הש"ס ופוסקים, דדין בעלות לבעלות מוגבלת, ומדין צבור גופי' שרצה הרב שם להביא לראי' דל"ה דין בעלות, משם מוכח אדרבה דיש להם דין בעלות, דודאי פשיטא דאין עדיפות להבעלות של כל יחיד ויחיד שהתנדב לנכסי הצבור, בנכסי הצבור, יותר מהבעלות שיש לבעלי מניות בנכסי החברה, וגם לשלילה, כנהוג היום שאין נכסיו הפרטיים אחראים צעד חובות הצבור, נוסף ע"ז שאין להם שום חלק בהרוחת הנכסים של הצבור, ועוד חילוקים רבים, שהבעלות מוגבלת יותר ליחידים בנכסי הצבור, מצבעלי מניות בנכסי החברה, ומ"מ מאינו דיש להם דין בעלות לענין חמץ בפסח וכי"צ, דבפירוש איתא צירושלמי (פ"ק דפסחים ה"א), רבי ירמיה' בעי צתי נכסיות וצתי מדרשות, מהו שיהי' צריכים צדיקה, מה צריכא לי', שכן מכניסין לשם בשבתות וימים טובים, ותהא פשיטא לי' (ופי' הקרבן העדה והפ"מ דלריבין צדיקה דהא מקום שמכניסין חמץ הוא) וכו' עכ"ל, ונפסק כן בש"ע (סי' תל"ג ס"י), וע"כ הטעם משום דקנו הצבור את

דצרי, דהנה הא צודאי יש להוכיח מסברתינו, דהא בעצמה מה שנעשה לאישיות משפטית עפ"י הדין לשלילה, ולומר דמה שהבעלים יש להם עוד דעת בעלים בגוף העסק לא מעלה ולא מוריד, זה צודאי ל"מ עפ"י הדין להקל, אבל עדיין יש לחלק בין בעלות גמורה ובין בעלות מוגבלת, כח בעלות לחיוב, ולומר דשאני היכא דבעלי המניות המה בעצמם העוסקים בהעסק, ויש להם בהעסק דעת בעלים בלי הגבלה, דאז אף שמוגבלת בעלותן לשלילה, שפיר יש להם דין בעלות לכל הנוגע לדינא דאקורא, אבל היכא דאין המה בעצמן מנהלי העסק, ומוגבלת בעלותן גם לחיוב, דאז אין להם דין בעלים, — אבל גם ראיית הרב הנ"ל מסבירא דלעיל להיפוך אין ראי' ג"כ, דשאני נירות של הממשלה דשם אין בעלות כלל לחיוב, ולא רק מוגבלת, דאילו בחצרת מניות נשאר עוד הרבה ענינים השייכים לבעלות, שיש להם עכ"פ חוות דעת מוגבלת וכמ"ש הרב הנ"ל בעצמו, בדברים נכונים כנ"ל, וא"כ י"ל דלא עדיף ממה דאיתא (בגדרים דף מ"ח ע"א), דכל מתנה שאם הקדישה אינה מקודשת אינה מתנה, וכתבו הרא"ש והר"ן ליישב דל"ק ממתנה ע"מ להחזיר, דהתם כל כמה דלא החזיר, הוי מתנה גמורה לכל מה שירצה, אבל הכא אין צידם להקנותם לשום אדם עיי"ש, וכמו כן הכא באותה מדה שהבעלות נשארה ציד בעלי המניות, אף דבעלותן מוגבלת, מ"מ צוה המדה נחסרה מיד המנהלים את העסק, ופשיטא דאין צידם להקנותם לשום אדם, רק אם הוי לטובת בעלי המניות, וממילא לא יראה עדיין מרשותם לגמרי, ובנוגע לחמץ ד"ו תלוי בפלוגתא שבין הטו"ז והמג"א (באו"ח סי' רמ"ח) [רמ"ו] טו"ז סק"ה מג"א סקי"א), ורוב האחרונים ס"ל כהטו"ז, דהיכא דל"ה הפקר גמור אינו מועיל להפקיע איסור שביתת בהמתו וחמץ בפסח עיי"ש, — ועוד י"ל דהוי כעין גט צידה ומשיחה צידו (גיטין דף ע"ח ע"ב), דהרי צידם של בעלי המניות אם כולם מסכימים לבקר העסק, אין מידם מנ"ל, ומה"ט י"ל עוד דדומה למה דאיתא בש"ס בכמה מקומות, דהואיל ואי צעי איתשל עלה ממנוי' הוא.

אבל כל זה בחצרת מניות שהשתתפו ביניהם אנשים פרטיים, צעיו זכויות לכל אחד מצני החברה, משא"כ צנירות של הממשלה, וכן בשטרי כסף של צנ

מנחת יצחק >מהדורה חדשה< - ג ווייס, יצחק יעקב בן יוסף יהודה עמוד מס 12 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

Later in the Teshuva, the Minchas Yitzchak differentiates between a case where the shareholders have voting rights, in which case they are considered owners halachically, and where they don't have voting rights, in which case they aren't considered owners.

שוב כתב המנחת יצחק לחלק בין בעלי מניות שיש להם זכויות בהנהלת העסק, דאז יש להם דין בעלים גמורים, לבין אלו שאין לבעלים אפילו זכות הצבעה בעסקים, שבה"ג דינם כסתם בעלי שטרי מלוה נגד החברה ולא כבעלים.

ובדבר נאמנות ע"א הנה להכשירו לקהל מאיסור ממורות נאמן ע"א אף באופן שקבוע שם גם ממור להעיד מי הוא הכשר עיין באה"ע סימן ד' בב"ש ס"ק סי"ב וכ"ש הכא, דהרי עדיין לא נעשה עליו שם אסופי וגם דביון שנוטלין ממון אולי הוא כבשני רעבון שיש להאמינם לטעם הרמב"ם פט"ו מא"ב ה"ל שהוא משום שיש טעם על השלכתם ועל שתיקתם עד שנאסף דהכא נמי בשביל הממון שלקחו הוא וממילא נאמן גם ע"א, וגם עצם הדין דביצא שם אסופי צריך ב' עדים אינו ברור דאף שאיתא כן בירושלמי פ"ד דקידושין ה"ב לא הוזכר זה ברמב"ם וש"ע, וא"כ אפשר לא פסקו כן מאיזה טעם, ולכן הכא ודאי יש לסמוך להאמין ע"א שאומר שידוע ממי נולד, וממילא לא עבר גם על ומלאה הארץ זמה שהרי זה העד שידוע את האב ואת האם כשיצטרך לישא אשה הרי יכול לשאול ממנו אם היא קרובתו.

ולעצם כשרות העד הנה אם הוא מתנהג בכשרות הוא בחזקת כשרות וא"צ עליו עדים להכשירו ואם אינו מתנהג בכשרות כגון שהוא רב אצל קאנסטרי-וואטיוון וכדומה לא יועילו עדים להכשירו ובסתמא אין לחוש לפסול ויש לסמוך עליו.

אבל הכא דהספק הוא שמא הוא משל עכו"ם הרוב הם עכו"ם ובפרט מאלו המוכרין ילדיהן ודאי הם רובא דרובא עכו"ם יש לן להצריך שני עדים דמה שנאמן אדם לומר שהוא ישראל אף במקום שרוב עכו"ם כתבו התוס' דיבמות דף מ"ז משום דרוב הבאים לפנינו בתורת יהדות ישראל הם וזה הא לא שייך בתינוק וא"כ לומר שהוא ישראל הוא נגד הרוב וא"כ יש להצריך שני עדים להתשיבו ישראל להשיאו אשה ולהאמינו לעדות וכדומה ועיין בפ"ח יו"ד סימן קי"ט סעיף ז' דלהעיד על איש שהוא נאמן צריך ב' עדים וכן הביא במהרי"ט אלגוזי דף ל' אות ל"ב ד"ה והנה הראב"ד גם בשם מחנה אפרים עי"ש וכ"ש בכאן שהוא נגד הרוב שיש להצריך שני עדים, ולכן למעשה טוב להטבילו לשם גרות מספק ואין צורך להטיף דם ברית כיון דהרבה ראשונים סברי שא"צ להטיף דם ברית בגר שנתגייר כשהוא מהול לכן בכאן שהוא ספק ישראל יש לסמוך שלא להטיף דם ברית, אך יש לחקור אצל הרב המעיד שהוא ישראל אולי יודע מעוד אדם שידוע שהוא בן ישראל וישראלית ויהיו שני עדים.

ובדבר ליקח שערס מקאמפאניעס שעושין מלאכה ומסחר בשבת הא חזינן שנתפשט להיתר והטעם פשוט שאין להחשיב את הקונים שערס שהוא רק משהו

מהמסחר שאין להם שום דעה בהמסחר אף לענין חלקם לבעלים שלי"ד לשותפות במקצת שיש לו דעה כבעלים, וגם אין הקונה שערס רוצה להיות בעלים בהמסחר ואינו רוצה לקנות כלום בהמסחר אלא הוא רק כקונה ריוח והפסד שיהיה בהמסחר לפי סך כן וכך שקנה, ויותר נראה שאין בהם גדר קנין בדינא שהוא לקנין דבר שלא בא לעולם, רק מצד קניני דיני המדינה, ומה שלפי תנאי המכירה יש לבעל השערס דעה לבחירת פרעודיענט הוא רק פטומי מילי בעלמא כי למעשה משאירין לעצמן יותר מהרוב שלא שייך שיאמרו דעה וגם הקונים אין רוצים לומר דעה בזה כי אין כוונתם לקנות זה ולכן לע"ד אין לחוש למה שעושים הבעלים דהקאמפאניעס שאינו נוגע להם, ואף אם יש גם יהודים בהבעלים אין להתשיב מסייע לעוברי עברה שהמסחר יעשו גם כשלא יקנה שערס מהם כי לא חסר מי שיקנה שערס והקונה קונה רק לטובת עצמו ולכן אין בזה שום איסור וכמו שנוהגין הרבה בני"א ואף יראי חטא לקנות, אבל ודאי לקנות מדה מרובה כ"כ עד שיתחשבו בדעתו יש לאסור אף בפעקטערע ומסחר של עכ"ם כיון שלא התנו כמו שצריכין להתנות כשעושה ישראל שותפות עם עכ"ם כדאיתא בש"ע או"ח סימן רמ"ה.

והנני ידידו מוקירו,

משה פיינשטיין

סימן ח

בנערה מוחזקת בנכרית ואומרת שאמה בת ישראלית שנשתמדה וניסת לנכרי

י"ד טבת תשי"ט.

מע"כ ידידי מוהר"ר אייזיק נילאם שליט"א.

בדבר הנערה שמוחזקת בנכרית ואומרת שאמה היא בת ישראלית שנשתמדה וניסת לנכרי ונתגדלה בנכרית והחזיקה עצמה לנכרית וניסת לנכרי ומהן נולדה נערה זו אם יש לנערה זו דין בת ישראל אף שהוא דור שני דמ"ש, והיא באה מצרפת וא"א לידע הדבר, פשוט לע"ד שאינה נאמנת דרק כשיש לו חזקת ישראל או רוב ישראל נאמן לומר שהוא ישראל וגם לומר שנתגייר במיגו כמפורש בתוס' יבמות דף מ"ז ד"ה במוחזק דאף בחו"ל שרוב עכו"ם מ"מ רוב הבאין לפנינו בתורת יהדות ישראל הם, וכן צריך לומר גם בכונת התוס' פסחים דף ג' דהוכיחו מהא דנתגיירתי

אגרות משה - ג (אה"ע א) פיינשטיין, משה בן דוד עמוד מס 10 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

The Igros Moshe writes that ownership of stocks is not considered ownership of the company even if it warrants voting rights, as long as the shareholder does not have any meaningful impact on company policy.

אגרות משה אעה"ז ח"א סי' ז' דעת האגרות משה שבעלי מניות בחברה שאין להם חלק גדול כ"כ שיש להם דעה בהנהלת המסחר, אפילו אם מתנאי המסחר יש להם כח הבעה, אבל כוחם באמת אינו מעלה או מוריד, והיו רק כקונה להפסד ולרווח ואינה בעלות אמיתית.

יג. מוסר נחלקו הפוסקים אם מותר להלוותו ברבית (לו).

יד. המלוה לישראל ברכית והמיר הלוה, יש להסתפק אם מותר לגבות ממנו הרבית (לז). אבל אם כבר גבה הרבית קודם שהמיר אינו חייב להחזיר (לח). וכ"ש אם הלוה למומר, אף להמחמירים שלא להלותו לכתחילה, אם גבה אינו חייב להחזיר (לט).

טו. המלוה למומר ברבית וחזר בתשובה אסור לגבות ממנו הרבית אף מה שעלה בהיותו מומר (מ). וכ"ש אם הלוה לישראל והמיר ואח"כ חזר בתשובה (מא). ואף אם כבר הרבית לאחר שחזר בתשובה צריך להחזיר (מב).

טז. חברה או בנק (נג) שרוב מניותיו (מד) הם בידי עכו"ם, דעת רוב

הואיל ונתגדל בין הנכרים. (לו) ע"י שבות יעקב (ח"ב סי' עג) וחיידושי רעק"א, יד אפרים, ובשו"ת אבני נזר סי' קמג. (לז) ע"י שער דעה שמסתפק בזה, וכן בישועות יעקב. ובדרכ"ת (ס"ק טו) כתב בשם פני יוסף שער הרוחה שאסור לגבות הרבית. ובספר אמרי בינה (שו"ת שבסוף חלק א סי' ב אות ב) כתב דמ"ש השער דעה שאם יגבה יעבור על לאו דשימה למפרע, אפשר שאינו עובר על לאו דשימה אלא אם הגביה הוא באיסור אבל אם הגביה הוא בהיתר אינו עובר בלא תשימון. וכיוצא בזה כתב בערך שי. ומ"ש בשער דעה להביא ראיה לדין זה מהא דבתר מעיקרא אולינן כתב בערך שי דעיקר הטעם דבתר מעיקרא אולינן משום דאמרינן אילו נשאר ביד המלוה היו זולים. וטעם זה לא שייך כאן. (לח) חו"ד וכן הסכמת הפוסקים. ואע"פ שעבר על לאו דרבית, כיון דאינו מצווה להחיותו פטור מלהחזיר. ומ"מ אינו לוקה על לאו דרבית אע"ג דתו לא מינתק לעשה. ובשו"ת ברית יעקב (הובא בדרכ"ת ס"ק יב) כתב הטעם משום דמ"מ אם החזיר פטור ממלקות. אבל באמרי בינה הג"ל משמע דהטעם הוא דכיון דבשעת גביית הרבית היה לאו הניתק לעשה דתשלומין שוב אין לוקין עליו משום דהוי בכלל אינו לוקה ומשלם. עיי"ש. וע"י בישועות יעקב מ"ש בזה. **ובדרכ"ת (ס"ק יא)** כתב עוד בשם שו"ת ברית יעקב דה"ה אם הלוה לישראל באיסור רבית וגבה הרבית ומת הלוה ויש לו בנים מומרים אינו חייב להחזיר להם (ע"י פרק ח סעיף כ שיש אומרים דאף בישראל כשר אינו חייב להחזיר לירושיו). ואם אחד מבניו הוא מומר והאחד ישראל כשר מסתפק שם אם חייב להחזיר להישראל גם חלקו של המומר. (לט) ע"י בפת"ש בשם תפארת צבי, דכיון שאין מצווין להחיותו אינו מתקן הלאו. (מ) דרכ"ת סי' קעא סק"א בשם שו"ת ברית יעקב, ואפילו זקפן במלוה. דבעכו"ם התירו לגבות הרבית כדי שלא יאמרו בשביל מעותיו נתגייר. אבל במומר שחזר בתשובה בודאי לא בשביל מעותיו חזר בתשובה, אלא בודאי חזר בתשובה שלמה (וע"י בדרכ"ת שם סק"י מ"ש בשם מרבה תורה). (מא) שו"ת ברית יעקב שם, דגם הקציצה נעשית באיסור. (מב) שו"ת ברית יעקב שם עפ"י דברי הרא"ש דאף כשהקציצה נעשתה בהיתר, אם בשעת גבייה הוא באיסור הוי רבית קצוצה ויוצאה בדייניי ונראה דמה שגבה בהיותו מומר אינו צריך להחזיר אף אם עשה אח"כ תשובה. (מג) עיקר שאלת הלוואה **מבנק ברבית נתעוררה לפני גדולי הפוסקים לפני למעלה ממאה שנה כשהחלו להתייחד**

Bris Yehuda concludes that most Achronim permit borrowing from a bank that has a majority of non-Jewish shareholders, even if there is a minority of Jewish ownership. However, if there is a majority portion in the hands of Jews, then it would be forbidden according to most Poskim.

ברית יהודה פרק ל' סעיף טז – יח [וליתר עיון הערה מג] כתב לדינא שרוב האחרונים מתירים ללוות מבנק שרוב בעלי המניות הם עכו"ם, אע"פ שיש מיעוט בידי ישראל, וגם פקידי הבנק הם ישראלים. אבל אם רוב מניות הבנק הם בידי ישראל, רוב פוסקים ס"ל דאסור ללוות משם ברבית.

חברות למתן הלואות ברבית (שפאר־קאסע) בהשקעת בעלי הון יהודים, עם או בלי שותפות עכו"ם, וגם הלווים היו יהודים. ודנו האחרונים בכמה צדדים שיש בהם. וכיון שיש בדבריהם כמה חידושים יסודיים בהלכות רבית אשתדל להביא תמצית דבריהם כפי שמצאתי בע"ה. **הראשון** מהפוסקים שמצאתי שהזכיר שאלה זו הוא מהר"ש גאנצפריד בקיצור שלחן ערוך (סי' ס"ה סעיף כח), שכתב בפשיטות לאיסור, הן להשתתף בחברה זו שמא ילוה שם ישראל שלא ישמע לאיסור, והן ללות מחברה כזו שמא יש בין בעלי החברה ישראל. ובקצש"ע שם כתב הטעם לאיסור דכיון שהמעות הם באחריות הישראל המשקיע, הרי זה כמעותיו של ישראל המופקדים אצל עכו"ם דקיימ"ל בסי' קסח—ט סעיף כא וסעיף כד שאם הם באחריות ישראל בעל הממון אסור ללות ממנו ברבית. ובלחם הפנים שם הוסיף לבאר דכיון שפסק הריב"ש (כפי שהביאו הטו"ז והש"ך שם בשמו) דהוי רבית דאורייתא ובדאורייתא לא אמרינן ברירה. ולסמוך על שיטת רש"י (שהביא הרמ"א בסי' קס סעיף טז) שמותר ללות ברבית ע"י שליח (לכאורה צ"ע דהרי אף לשיטת רש"י אין ההיתר כי אם בשליח ישראל ומטעם אין שליח לדבר עבירה אבל בשליח עכו"ם הרי כתב הרמ"א (בדרכי משה סי' קסח—ט סק"ג) דבעכו"ם לא שייך סברא זו, והרי הקצש"ע בפקידים עכו"ם מיירי כמ"ש שם בהדיא, וע"י להלן בדברי הפוסקים שכבר עמדו בזה) לא ניחא ליה להקצש"ע, דע"כ צריך לחלק כמ"ש החו"ד (ע"י פרק ו סעיף יב). ועוד שהרי כתב הרמ"א שאם עושה השטר ע"ש המלוה אף לשיטת רש"י אסור, וכאן עושים השטר ע"ש כל השותפים המלווים. **ובשר"ת** שואל ומשיב (מהדורא קמא ח"ג סי' לא) השיב למהר"ש גאנצפריד בפשיטות להתיר, דלא מיבעיא לשיטת רש"י דע"י שליח מותר פשוט דכאן מותר. ואפילו לדעת החולקים על רש"י ג"כ מותר מטעם ברירה. ואע"ג דבדאורייתא אין ברירה, יש להתיר עפ"י סברת התוס' בתמורה (דף ל ע"א ד"ה ואידך) דכל שהאיסור בא בתערובות לכו"ע יש ברירה (ובשו"ת מהר"ם שיק יו"ד סי' קנח) ובשו"ת מהרש"ם (ח"א סי' כ) דחו ראיית השו"מ מהתוס' בתמורה, עיי"ש). ועוד שבדבר הנבלל ומעורב לא שייך ענין ברירה (לכאורה סברא זו תמוהה, שהרי אדרבה מטעם זה יש סברא יותר לאיסור, ונלענ"ד שהשו"מ תפס דין ברירה לאידך גיסא לומר דלא שייך לומר ברירה לחומרא שמעותיו של ישראל בא לידי לווה ישראל, שהרי בדבר הנבלל לא שייך לומר ברירה וא"כ לעולם נשארו בתערובתם ובמעות שאינם מבוררים בין ישראל לעכו"ם לא שייך איסור רבית. ואפשר שעיקר סברתו דומה לסברת המהר"ם שיק דלהלן), וממילא לא איכפת לן אף אם המעות באחריות ישראל וגם השטר נכתב על שם השותפות. ובסוף התשובה ביקש מהר"ש גאנצפריד שכשיחזור וידיפס ספר קצש"ע יכתוב שחזר בו מאיסורו ויכתוב להתיר. **ובשר"ת** מהר"ם שיק (חיו"ד סי' קנח) חלק על השו"מ בטעמו להתיר דקודם שחלקו לא שייך דין ברירה. וגם על שיטת רש"י אין לסמוך שהרי השטר חתום על שם השותפים, ועוד שלא התיר אלא כשהלוה עושה שליח אבל לא כשהמלוה עושה שליח (ע"י בפרק י סעיף יב). ומ"מ מסיק להתיר מטעמים אחרים (מדבריו בסוף התשובה נראה שלא התיר אלא ללמד זכות על בני ישראל שנוהגים היתר בזה), ומתחלה יצא לדון בשותפות בחברה שאין השותף יכול להוציא כספו תוך הזמן שקצבו (אלא שיכול למכור מניותיו לאחר), אם נקרא בעל הממון ומסיק שנקרא בעל הממון, אלא שכיון שגוף הממון שהשקיע אינו בעין שכבר הלוו אותם, מה שפורע הלוה שוב אינו ממון בעלים אלא שיעבוד בעלים יש עליהם וממילא לא חשיב ממון ישראל. ואע"ג דקיימ"ל (סי' קסח—ט סעיף כב וסעיף כד) דאפילו ממון עכו"ם אם הם באחריות ישראל אסור

להלוותם ברבית, וה"ג אף אי נימא דאינן ממון ישראל, סוף סוף באחריות ישראל הם. כתב המהר"ם שיק דעצם הלכה זו לאו מילתא דפסיקא היא, ותליא בב' דיעות שהביא בשו"ע או"ח סי' רמו אם ע"י אחריות אונסין ויוקרא וזולא נעשה כשלו. ומ"מ לא רצה לסמוך על דיעה זו לענין איסור רבית. ושוב יצא לדון אם שייך לדרוש כאן את כספך ולא שותפות עכו"ם וגם על זה לא רצה לסמוך (וגם בשו"ת מהרש"ם כתב שאין לנו לדרוש דרשות כאלו מעצמנו. ועי' בתקרי לב יו"ד סי' טו"ב שהאריך בתחלה להוכיח דדרשינן כספך למעט שותפות עכו"ם והקדש. וכתב שאין זה בכלל מה שאמרו שאין לדרוש דרשה מדעתנו שזה משמעות הכתוב. והאריך בצדדים לכאן ולכאן ונראה שדעתו נוטה להתיר בשותפות עכו"ם ולא בשותפות הקדש, עיי"ש. ועי' גם שו"ת בנין ציון ח"א סי' סה שמפקפק בהיתר דשותפות עכו"ם. וגם בשו"ת בית יצחק יו"ד ח"ב בקו"א סי' לב אינו מתיר כי אם ברוב ממון עכו"ם), אלא בצירוף סברא דכיון שאותה פרוטה המשועבדת לישראל משועבדת גם לעכו"ם, נמצא שאין השעבוד מיוחד לו ולא מיקרי כספו של ישראל משום אחריות לבד, ובסוף התשובה כתב עוד דכיון שיש גם הוצאות בעסק החברה של הבית והפקידים תו לא הוי אלא אבק רבית, ובאבק רבית אפשר לסמוך על ההיתר הקודם (וגם בשו"ת פני מבין הזכיר סברא מעין זו וכבר צמד בשו"ת מהרש"ג על דברי המהר"ם שיק בזה שסברא דחוקה היא). ובשו"ת מהרש"ם (ח"א סי' כ) דן בחבורה שכולם ישראלים זולת גוי אחד שנותן ג"כ מעות לשותפות, והפקיד גם ישראל וגם שותף. ומביא דברי השו"מ ומשיג עליו דלא שייך דין ברירה כיון שנעשה בתחלה לשם שותפות (כמו שדחה גם המהר"ם שיק סברא זו). ומצד שיטת רש"י להקל ע"י שליח דחה ג"כ סברא זו, כיון שהאחריות על המלוה וגם השטר על שם המלוה, ומ"ש השו"מ דאינו מבורר מי הוא המלוה תמה בזה דכל בני החבורה שותפים בכל הלואה. ובפרט כשהפקיד הוא ג"כ שותף בטלו כל ההיתרים של השו"מ וגם של המהר"ם שיק (והאריך שם במ"ש הלקט הקמח דבבני חבורה לא שייך איסור רבית משום דהוי כאילו מלוה לעצמו וה"ג כשמלוים רק לבני החבורה, ודחה סברה זו). וגם מה שכתב חכם אחד לחלק איזה סכום לצדקה דעיי"ז הוי לצורך מצוה הוא דבר תמוה וישתקע הדבר ולא יהי' נאמר. ולא התיר רק כשיעשו היתר עיסקא (ויתבאר בע"ה בפרק מ). ובסוף התשובה הביא תשובה אחרת בדין בנק שישראל ועכו"ם שותפים בו והפקיד הוא עכו"ם והרי קיי"ל אין שליחות לעכו"ם כי אם לשיטת רש"י לחומרא אמרינן יש שליחות לעכו"ם וא"כ אינו אלא מדרבנן. ואע"פ שאחריות המעות על הישראל ובכה"ג כתב הריב"ש דהוי דאורייתא, הביא שם דעת פוסקים שחולקים על הריב"ש וס"ל דלא הוי אלא מדרבנן, וא"כ מדרבנן יש מקום לומר יש ברירה. ודחה סברא זו (כמ"ש לעיל). והביא דברי המהרי"ט (ח"א סי' קטז) שהזכיר דין ברירה באיסור רבית דרבנן (עי' פרק ז), ובנדון דידן לא שייך סברת המהרי"ט שלא התיר שם אלא משום דהוי כהתנו בהדיא שזה יקח משל היתר וזה משל איסור, ובפקיד עכו"ם לא שייך סברא זו (מה שאפשר לדייק מדברי המהרש"ם דבפקיד ישראל מהני, צ"ע, דסוף סוף אחריות ישראל על המעות והשטר על שמו. ואף אם יתנה בפירוש יש להסתפק. ואפשר שגם כוונת המהרש"ם שהפקיד יחלק ויכתוב שטרות של ישראל על שם עכו"ם ושטרות של עכו"ם על שם ישראל, ולא משמע כן, וצ"ע) ולא הסכים להתיר. ומ"מ בחלק הראשון של התשובה (שנכתב מאוחר יותר כמבואר שם) נראה שסמך על היתר המהר"ם שיק והשערי צדק להתיר בשותפות רוב עכו"ם. וכן כתב במפתחות שם אות לא. ולא הסכים עם דעת מהרי"א הלוי (ח"ב סי' גד) שהתיר משום שאין עושין

הפקיד בפירוש שליח. וגם הפקיד מקבל חלק מהריח שייד לומר עכו"ם אדעתיה דנפשיד עביד. ובפקיד ישראל סמך על שיטת רש"י, דכיון שהאחריות על המלוים לא שייכי כל ההיתרים. ומה שהזכיר המהרש"ם משו"ת שערי צדק (סי' קכד) להתיר ברוב עכו"ם, טעמו שם משום דאע"ג דממון אינו בטל ברוב, כדמוכח סוף מס' ביצה, מ"מ שייד לומר כל דפריש מרובא פריש. וגם בשו"ת פני מבין (יו"ד סי' ק"ט) סמך על דברי השערי צדק להתיר ברוב עכו"ם בשותפות (ועדיין צ"ע, כיון שהאיסור נעשה בשעת קציצה שהשטר נכתב על שם כל השותפין, עדיין לא שייד לומר כל דפריש. ובדוחק יש לומר דמיירי שהשטר נכתב על שם השותפות ולא על שם השותפין, וכיון שבשטר אינו מפורש שם הישראל, מועיל מטעמא דכל דפריש כאילו אין הישראל שותף בה). אמנם בספר שבילי דוד דן בדרך אחרת (באו"ח סי' תמח וביו"ד סי' קסח—ט סק"נ) והאריך לבאר דין ברירה בגדון דידן, ותמה שם על דברי השו"מ בדין ברירה, וכמו שהקשו גם המהר"ם שיק והמהרש"ם, וכתב לתרץ עפ"י דברי הנתיבות (חו"מ סי' רכט) דאע"ג דממון אינו בטל ברוב האיסור שבו בטל (וכ"כ האחרונים בשם ספר עטרת חכמים שכתב דלא דלא תגזול בטל ברוב) וה"נ לענין ברירה, אע"ג דלענין השותפות לא שייד ברירה, לענין האיסור שבו שייד ברירה. ואפילו אם נאמר שיש כאן איסור רבית דאורייתא, כתב שם דמן התורה גם ממון בטל ברוב וא"כ לעולם אינו אלא מדרבנן ובדרבנן אמרינן ברירה. ומה שכתב השו"מ דהכא נולד האיסור בתערובות, ולכאורה קשה הרי מיד חל על מעותיו איסור להלוות ברבית קודם שנתערבו, כתב השבילי דוד לחדש דכשנותן מעותיו לשותפות אין זה כמשתתף באותן מעות שנותן אלא כאילו מוכר להם חלקו והם מוכרים לו חלקם ונעשה שותפות חדשה ופנים חדשות באו לכאן, וכשחל איסור רבית על השותפות הרי זה כבר בתערובות. וביו"ד שם האריך עוד בסברות מדיני ברירה בשותפות, עיי"ש. ומסיק דכל ההיתרים אינם אלא ללמד זכות על שנהגו להקל ורוב מחיית ישראל בזה, אבל הנזהר מזה אשרי לו. ומה שהזכיר המהרש"ם מדברי אבד"ק סטריא הוא בשו"ת הרי בשמים (מה"ת סי' קטו) שדן בשאלה זו. ובתחלה יצא לדון להתיר עפ"י סברת הרשב"א דממון שאין לו בעלים ידועים אין בו איסור רבית (עי' פרק ז שאף הרשב"א לא רצה לסמוך על סברא זו למעשה), ומסיק דכיון ששמות בני החבורה רשומים בספרי החברה כל אחד כמה נתן מיקרי בעלים ידועים (ושאר ההיתרים שכתב שם, לסמוך על סברת הלקה"ק ועל שיטת רש"י מדין שליח או לחלק סכום כסף לצדקה, כבר כתבתי לעיל שהמהרש"ם דחה היתרים אלה). ויש להסתפק לפי דברי שו"ת הרי בשמים הנ"ל במניות למוכ"ז שאינם רשומים בספרי החברה בשמותיהם, אי מיקרי ממון שאין להם בעלים ידועים. ולענ"ד נראה דכשנדייק בדברי הרשב"א נראה שעיקר ההיתר הוא לאו דוקא משום שאין ידוע לנו מי הוא הבעלים, אלא משום שאין לו כלל בעלים (כגון קופה של צדקה) והגזבר אין לו דין בעלים, נמצא שאין כאן מלוה והוי כרבית שאינה באה מלוה למלוה. אבל במניות אף בעל מניות למוכ"ז בעלים הוא אלא שכרגע אין אנו ידועים מי הוא, ואין זה אלא חסרון ידיעה, ואין בזה כדי להקל אף לסברת הרשב"א. ובספר שו"ת משנת ר' אליעזר (יו"ד סי' טו) דחה ג"כ סברת השו"מ ומסיק לאיסור (ולדעתו אף היתר עיסקא אינו מועיל ויתבאר בע"ה בפרק מ). ובתל תלפיות (שנת תרס"ט, מחדש חשוון והלאה) גרס בהמשכים קונטרס ברית אברהם להג"ר אברהם עלברג שדן ג"כ בשאלה זו. ומצדד לומר דכיון שאין לבעלי המניות ידיעה בהנהלת החברה אינו נקרא שותף ולא שייד בכלל שליחות ומותר לכו"ע. ומביא דברי שו"ת הרי בשמים הנ"ל ומפלפל בדבריו. ומצדד להתיר מטעם שאיסור שבממון בטל

ברוב. וכן מצדד לומר דבכסף של המפקידים שייך לומר ברירה אף קודם שחלקו. והזכיר עוד שם כמה סברות להתיר. ועי' עוד בתל תלפיות (תע"ר סי' קצו) תשובה על קונטרס ברית אברהם הנ"ל. ובמנחת פתים ליו"ד סי' קס מצדד לומר שבפקידים יהודים אפשר להקל יותר עפ"י שיטת רש"י (והאריך אם שייך בזה דיני שליחות. וביאר פלוגתת הריב"ש ורש"י באחריות המעות על ישראל אי הוי רבית קצוצה), אבל בפקידים עכו"ם אסור. ומה שהתירו כמה אחרונים עפ"י הסברא דאיסור שבממון בטל ברוב חלק בזה וס"ל דרק לענין עירובי תחומין שהאיסור שבו אינו תלוי בבעלות אמרינן דבטל ברוב אבל איסור התלוי בבעלות אינו בטל, וגם איסור רבית תלוי בבעלות. ובסוף דבריו מצדד להתיר בפקידים עכו"ם עפ"י דברי המהרי"ט בישראל שנתן מעות לעכו"ם בעיסקא והלך העכו"ם והלום לישראל ברבית, שמותר לישראל לקבל חלקו בריות, משום דעכו"ם אדעתא דנפשיה עביד (סברא זו צ"ע שהרי בנדון דידן על דעת כן השקיע מעותיו בחברה). ובשו"ת אמרי יושר (ח"א סי' קפט) מסיק לאיסור בפקיד ישראל ומתיר בפקיד עכו"ם. אלא שסיים שם שהיתר זה אינו אלא לבעל המניות אבל לגבי לזה לא שייך היתר זה. מיהו אפשר דכיון דהמלוה אינו עובר גם הלזה אינו עובר. עיי"ש. בשו"ת מהרש"ג (יו"ד סי' ג) תמה על דברי המהר"ם שיק הנ"ל במ"ש שבעל המניות אינו בעל הממון אלא שמשועבדים לו, דא"כ של מי הם המעות. ובודאי של בעלי המניות הם, ושטר המניה אינה אלא שטר ראיה. ומ"מ מסיק להתיר במעות שכבר היו בהלואה ופרעו ושוב חוזר ומלוה, דנהי דהלוה הראשון לזה מעות ישראל, מ"מ כשפורע והפקיד הוא עכו"ם אין שליחות לעכו"ם ואינו זוכה במעות עבור בעלי המניות (והאריך שם בדין שליח עכו"ם בשכר אם זוכה עבור משלת, וכן כשהשליח הוא שותף אם שייך לומר מיגו דזכי לנפשיה וכו', וכן אם בעלי המניות זוכים במעות מדין חצר). ואפילו לדעת רש"י דיש שליחות לעכו"ם לחומרא היינו דוקא כשבמעשה השליחות יש כבר איסור רבית החמירו חז"ל לומר יש שליחות, אבל כשאין במעשה השליחות איסור לא תיקנו חז"ל להחמיר. ועוד שהרי כתב הרמ"א שאין למחות במקום שנהגו להקל. ומה שדן המהר"ם שיק בדין אחריות ישראל על המעות, כתב המהרש"ג דבנדון דידן לא מיקרי אחריות ישראל שהרי אינו מקבל אחריות לשלם מביתו אלא שאם יאבדו המעות יפסיד חלקו ובזה לא מיקרי אחריות לענין רבית (וצ"ע שהרי אמרו מעותיו של ישראל מופקדים ביד עכו"ם אם אחריות ישראל על המעות אסור). ומה שכתב במנחת פתים לסמוך על דברי המהרי"ט דעכו"ם אדעתא דנפשיה עביד, כתב המהרש"ג שאין לסמוך להתיר משום כך, כיון שבערך שי הוכיח דלא כהמהרי"ט. ובסוף מסיק עוד שלגבי מי שרוצה ללוות מבנק זה יש עוד לצרף דכיון (לפי מה שמסיק שם לסברתו) שאינו אלא איסור דרבנן יש לסמוך על דברי הרמ"א שבאיסור דרבנן אין הלזה עובר, וגם משום לפני עור יש כמה פוסקים דס"ל דבאיסור דרבנן ליכא משום לפני עור, כמ"ש בפת"ש ובנחלת צבי סי' קס. ובפרט היכא שאין ידוע בברור אם יש בין השותפין ישראלים דאזלינן בתר רובא דעלמא שהם עכו"ם (עיי"ש עוד בענין לפני עור). ועי' עוד בשו"ת מנחת אלעזר ח"ב סי' כב שהאריך ג"כ בדין זה. (מד) על פי דברי האחרונים היה נלענ"ד שאין לחלק בין מניות עם זכות הצבעה לבין מניות בלי זכות הצבעה שהרי שניהם נקראים שותפים (למעט רוכשי אגרות חוב או שטרי הון דפשוט שאינם נקראים שותפים בעסק אלא כמלויב. לעסק. עי' פרק ב בדין גיירות ערך). אלא שבשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' א אות יא) כתב שמניות בלי זכות הצבעה דינם כאגרות חוב, וממילא אין דינם כבעלים לעלות בחשבון רוב ומיעוט (וכן משמע קצת בקונטרס ברית אברהם שבתל-תלפיות

האחרונים להתיר (מה) לישראל ללות מבנק כזה ברבית (מו), אע"פ שמיעוטן בידי ישראל (מו). ואפילו רוב הפקדונות בבנק הם של ישראל (מח). ואין חילוק אם פקידי הבנק הם ישראל או עכו"ם (מט).

יז. אם רוב מניות הבנק בידי ישראל (נ), דעת רוב הפוסקים שאסור לישראל ללות ברבית (נא) מן הבנק (נב), אפילו רוב הפקדונות הם של עכו"ם (נג). ויש מתירים כשפקידי הבנק הם עכו"ם (נד).

תרסט). ולענ"ד נראה שעל פי החוק אין שום חילוק ביניהם ושניהם נוטלים חלק בריוח וגם בהפסד, ושניהם אינם יכולים להוציא כספם מהחברה אלא עם פירוקה, משא"כ באגרות חוב, ומה שאין לו זכות דיעה בהנהלת החברה נראה לענ"ד שאינו גורע מדינו כשותף. והרי זה כשותפים שהתנו ביניהם שהאחד יתעסק כראות עיניו והשני אין לו זכות להתערב במעשיו, דלכאורה לא פקע דין שותף ממנו, ואף בעלי מניות עם זכות הצבעה אינם משתתפים באופן פעיל בנהול עניני החברה. וכתב בספר שבילי דוד (י"ד סי' קסט סק"ג) דבענין זה אזלינן בחר רוב ממון ולא בחר רוב גברי, והיינו כפי סכום המניות ולא לפי בעלי המניות. ואם הוא מסופק כתב שם דאזלינן בחר רוב בעלי ממון שבעיר. וגם בשו"ת מהרש"ג משמע כן. אמנם לדעת הקצ"ש נראה דאף מספק יש לחשוש שמא ישראל שותף במניות. (מה) כשנדייק בדברי האחרונים נראה שרובם לא נטו להתיר אלא כדי ללמד זכות על שנהגו כך ורוב עסקי ישראל הם בבנקים כאלה, והנזהר מזה אשרי לו. ובשו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' עז מסיק שלכתחלה יש לעשות הת"ע, עיי"ש. (מו) על פי המבואר בדברי האחרונים דלעיל אין מקום להתיר אלא כשאחוז ההלוואות הניתנות לישראלים אינו עולה על אחוז המניות שבידי עכו"ם. וכ"כ בהדיא בספר שבילי דוד (או"ח סי' תמח סק"א). ומ"מ סיים שם שמספק אין לחוש, שאינו אלא מדרבנן שהרי מן התורה בטל ברוב. ומצדד לומר דאפשר דאף בודאי מותר מטעם שאני אומר באיסור דרבנן, וה"ג בכל אחד אומרים שהוא ממון עכו"ם עיי"ש. מיהו לדעת כמה פוסקים הוי איסור דאורייתא, וא"כ יש לחוש מספק וכ"ש שאין מקום להקל מטעם שאני אומר. (מז) עי' בפרק ב מה דינם של בעלי המניות אם מותרים להשתתף בחברה כזאת ולקבל ריוח מהרבית. (מח) שבילי דוד (י"ד סי' קסח סק"ג), דכל הפקדונות שבבנק נהפכים לנכסי השותפות ע"י אחריותם לפי חלקם במניות. (מט) לדעת המתירים משום שממון ישראל בטל ברוב (כמו שנתבאר לעיל) והרי אין על הפקידים שום אחריות על המעות והרי זה כמעות עכו"ם ביד ישראל והאחריות על העכו"ם. ולדעת האוסרים דינו שזה לרוב ישראל, וכמו שיתבאר להלן. (נ) וכ"ש כשכל המניות בידי ישראל דלכו"ע אסור. ועי' פרק ז סעיף כה בדין הלוואה לחברה בע"מ שיש מצדדים להקל, וכבר כתבתי שם דהיינו דוקא להלוות אבל ללות אין שום היתר. (נא) היינו בלי היתר עיסקא. ועי' להלן פרק מ באיזה אופן מועיל היתר עיסקא בבנק. (נב) כמו שנתבאר לעיל שלא התירו אלא ברוב עכו"ם. (נג) כמו שנתבאר לעיל שהפקדונות נהפכים לרכוש בעלי המניות ואחריותם. (נד) כשהפקידים הם ישראל דעת רוב הפוסקים דלא כהשו"מ שמתיר עפ"י שיטת רש"י. וכמ"ש רוב האחרונים דלא שייך כאן היתר זה כיון שהשטר הוא ע"ש השותפות הרי זה כשטר ע"ש המלוה שכתב הרמ"א (סי' קס סעיף טז) דאף לשיטת רש"י אסור. אבל כשהפקידים הם עכו"ם לדעת המהרש"ג יש סברא להקל, וכן לדעת המנחת פתים, מיהו

יה. להלוות או להפקיד (נה) בבנק ברבית, יש אוסרים אפילו כשמיעוט בעלי המניות בידי ישראל (נו), בין שהמלווה הוא מבעלי המניות ובין שאינו מבעלי המניות (נז), ואפילו כל הלויים שכבנק זה הם עכו"ם (נח). ויש מקילים (נט).

לדעתו אינו תלוי בפקידים אלא במנהלים. (נה) ע"י בפרק ב בדין הפקדות בבנקים אם יש להם דין הלואה. (נו) שבילי דוד או"ח סי' תמח סק"א, דכל בעלי מניות יש להם חלק בכל עסקי הבנק ובשליחותם לוקחים מישראל ברבית. וע"י פרק ז סעיף כה שיש מצדדים להקל להלוות לחברה בע"מ, ומדברי השבילי דוד משמע דלא ס"ל כן. (נז) כנלענ"ד לשיטה זו שהרי המהרש"ם דחה דעת שו"ת הרי בשמים להתיר עפ"י סברת הלקט הקמח שהתיר בבני חבורה דהוי כמלווה לעצמו. (נח) שהרי הכסף נהפך להיות רכושם של בעלי המניות והוא מלווה להם ורק אח"כ הם מלוים לאחרים. (נט) בשו"ת משנת ר' אליעזר (יו"ד סי' טו) האריך בשאלה זו. ובתחלת דבריו נראה דמיירי כשהפקיד הוא ישראל ודן שם בשיטת רש"י שמותר ללוות ברבית ע"י שליח, וה"נ הפקיד הוא שליח ישראל הלווה שהוא הבנק (והאריך שם בדברי החו"ד והמל"מ בשיטת רש"י). ומסקנתו להתיר עפ"י דברי הרמ"א והמל"מ דבשליח הלווה אפילו בשטר על שם המלווה מותר. אמנם לדברי החו"ד יש לאסור אם הזכיר שם הלווה גם על הרבית, וכבר נתבאר שדעת כמה אחרונים לסמוך על שיטת הרמ"א כפשוטם. ובהמשך דבריו יצא לדון בפקיד עכו"ם דמותר אפילו לשיטת רש"י דיש שליחות לעכו"ם לחומרא, משום שהפקיד אינו שליח אלא כאילו הוא הלווה שהרי המלווה כשרוצה לתבוע מעותיו אינו הולך לבעלי המניות אלא בא לבנק לאותם פקידים שקבלו ממנו את הכסף, ואע"פ שאם לא יקבל את כספו ילך לבעלי המניות שוב אין עליהם כי אם דין ערבות (עיי"ש שהאריך בדין ממוני הקהל אם יש להם דין מלווה ולוה), אלא שעל פי סברתו להתיר בפקיד עכו"ם צריך לומר שחזר בו מסברתו להתיר בפקיד ישראל. ולענ"ד סברתו השניה דחוקה יותר. דכיון שהתחייבות הפקיד הוא בשם הבנק, גם כשבא לתבוע מעותיו מן הפקיד אינו תובעו כלוה אלא כשלוחם של בעלי המניות, ואינו תובע מפקיד מסוים שהרי אפילו מתחלפים הפקידים הוא תובע ממי שבא ממקומו, וע"כ לא שייך לומר שהם לווים. ודבר פשוט הוא דאפילו כשחותם על השטר או תעודת פקדון פקיד שאינו מורשה חתימה, כל שעושה במסגרת תפקידו הרי הוא מחייב את הבנק בחתימתו וזה מחייב את בעלי המניות. ועפ"י סברא זו היה נראה לענ"ד לאסור בפקיד עכו"ם. ואפשר שגם בשבילי דוד שאסר מיירי בפקיד עכו"ם. **אמנם** בשו"ת מהרש"ג (ח' יו"ד סי' ג) מצדד להתיר בפקיד עכו"ם עפ"י סברתו (שכתב לפני כן) דכיון שאין שליחות לעכו"ם אין הפקיד העכו"ם זוכה במעות אלו עבור הישראל בעל המניות ואין עליו שם לוה, ומה שמתחייבים כל בעלי מניות לכל מי שימסור מעותיו לפקיד, אין זו התחייבות מדין לוה אלא מדין ערב. (וגם סברא זו דחוקה, עכ"פ לפי המציאות כיום). ויש להעיר שאין היתר זה אלא לשיטת ר"ת דס"ל דאין שליחות לעכו"ם אפילו לחומרא. אבל לרש"י לא שייך טעם זה. ואע"פ שלעיל כתב להתיר אף לשיטת רש"י, היינו דוקא כשרצה להתיר ללוות מבנק ברבית והתיר בהלואה שניה משום שבפרעון הלואה ראשונה לא זכה הישראל במעות אלו, וכיון שבשעת פרעון ליכא איסור רבית אפשר לומר דאף לרש"י אין חומרא לאסור מדין שליחות לעכו"ם. אבל בנדון דידן שלווה מישראל ברבית עבור בעל המניות הרי יש במעשה זה משום איסור רבית, ולרש"י יש שליחות לעכו"ם לחומרא.

פרק לא. ישראל הלווה מן העכו"ם

א. מעותיו של עכו"ם מותר ללוות ממנו ברבית (א), ואפילו מתנה עמו שיתן הרבית לישראל (ב).

ב. עכו"ם שמינה ישראל אפוטרופוס על נכסיו (ג) או שהישראל הוא סרסור להלוות מעותיו של עכו"ם ברבית (ד), אם הדבר מפורסם שמעות של עכו"ם הן (ה) מותר ללוות מישראל זה ברבית (ו), אע"פ שהוא נוטל חלק מהרבית בשכרו (ז).

ג. עכו"ם שהפקיד מעותיו ביד ישראל, אם אחריות ההלוואה על ישראל הנפקד (ח), אסור מדינא ללוות ממנו ברבית (ט). ואם אחריות ההלוואה על העכו"ם אסור משום מראית עין (י).

(א) כמבואר בפרק ל. ולפי המבואר באו"ח סי' שז ובאחרונים שם שיש איסור שכר שבת ברבית כשהרבית נחשבת לימים, יש להסתפק אם מותר ליתן לעכו"ם רבית עבור שבת. ובתהלה לדוד סי' רמג סעיף א כתב בשם ספר מגורה הטהורה שכשם שיש איסור בקבלת שכר שבת יש איסור בנתינת שכר שבת לעכו"ם. ובתהלה לדוד מפקפק בזה. (ב) שו"ע סי' קסח—ט סעיף ד. ויש להסתפק כשאמר לו העכו"ם שיחזיר קרן ורבית לישראל, אי אזלינן בתר שעת הלוואה שמעות עכו"ם הן ומותר או בתר שעת פרעון אזלינן ואסור. ונראה שאם זכה ישראל הלווה במעות אלו לצורך ישראל המקבל או שהקנה החוב לישראל שני מיד נעשה שלו ואסור. אבל אמר לו כשתחזירם תנם לישראל פלוני הרי לא זכה בהם מעכשיו כי אם בשעת פרעון, ועל ממון עכו"ם עלה הרבית. ובאבני נזר סי' קפט סתם לאסור ולא חילק בזה, ומשמע מדבריו גם דהוי רבית קצוצה. ועי' שבילי דוד ותורי זהב סק"ז שדנו בכעין זה. ועי' פרק ו סעיף י בדין ע"מ ליתן קרן ורבית להקדש. (ג) שו"ע סי' קסח—ט סעיף כד. ומשמע בש"ך ס"ק עב שאם הוא אפוטרופוס על כל נכסיו לא בעינן שיהא מפורסם שהוא מתעסק גם במעותיו. (ד) שו"ע שם סעיף כג. ופשוט דמיירי כשאין שום אחריות על ישראל זה. ובש"מ בשם הר"פ (דף סא ע"ב) כתב דמיירי באופן שאין לישראל רשות להוציאם אלא להלוואה. ושם בשם הרמ"ך הצריך עוד שיעמוד שם העכו"ם בשעת הלוואה. (ה) כתב הש"ך בשם תלמידי הרשב"א דהיינו שאומנתו בכך. ומשמע שצריך שיהא קבוע לזה. ומ"מ נראה שאם יושב בבית העכו"ם הוי כמפורסם לרבים. והמאירי כתב שאם הישראל אינו אמיד או שנתברר שכן הוא מותר. ולא פירש במה נתברר. (ו) שו"ע שם. אבל אם אינו מפורסם אסור משום מראית עין. ואם הודיע ללווה ולעדים מסתפק הב"י אי מהני. ומדברי הש"ך נראה שהכריע לאיסור. וכן פסק בחכמ"א כלל קלז סימן לג. (ז) ספר התרומות (ח"ז אות ג) כיון שאין הוא מלווה כלל. ומשמע שם שיש אוסרים בכה"ג. וכן הוא בש"מ בשם הרשב"א. וכתב הטעם משום שמרויח ברבית של ישראל. וצ"ע מאי שנא מהא דסעיף הקודם שמותר ללוות מעכו"ם וליתן הרבית לישראל. ובדוחק אפשר לומר דכיון שהוא מתעסק בעצמו במעות וגם נוטל חלק ברבית יש לחוש יותר משום מראית עין. (ח) כתבו הט"ז והש"ך בשם ספר התרומות דהיינו אחריות שאם יאבדו החובות יפרעם ישראל הנפקד. אבל משום אחריות שומרים אינו נאסר. וכן אם קבל אחריות מדין ערב

וכתב חזו"א מדבריו הגר"א סק"ה שכתב דטעם הא דאסר השו"ע [בשם ראב"ד ורא"ש] ללוה לומר למלוה פלוני יתן עבורי הוא מדינא דעבד כנעני מבואר דס"ל כצד הראשון בגדר דין עבד כנעני, דנתינת האחר נחשבת כנתינת הלוה. אך בדעת רמב"ן ורשב"א וני"י שהתירו לומר פלוני יתן עבורי יל"ע אם סוברים כצד השני שנתבאר בדין עבד כנעני [דנתינת האחר פועלת חלות עבור הבע"ד אך אינה נחשבת כאילו הוא עצמו נתן] ולכן אין בכה"ג איסור כלל, וכפי שנתבאר, או דסברי כצד הראשון שנתבאר בדין עבד כנעני שנתנית אחר נחשבת כנתינת הלוה ואם הלוה אמר פלוני יתן עבורי ויחשב כאילו אני נתתי היא בזה איסור רבית אף לשיטתם, אלא שהם סוברים דבסתמא כאשר הלוה אמר רק "פלוני יתן עבורי" אין לשון זו מתפרשת שכוונתו שנתנית פלוני תיחשב כאילו הוא עצמו נתן, ע"כ דברי החזו"א.

ולכאורה יש לדון על דברים אלו של החזו"א דלפי הגר"ח המובא לקמן אין דין עבד כנעני בעכו"ם משום דדין עבד כנעני שייך בדיני שליחות וא"כ שמא י"ל דמחמת דינא דאין שליח לדבר עבירה נימא דלא שייך כלל לומר דנתינת האחר תיחשב ממש כנתינת הלוה מדין עבד כנעני, ובע"כ לומר שדין עבד כנעני שהוכר כאן בגר"א אינו אלא למשל ודוגמא].

אמנם, מזה שהראב"ד והרא"ש לא הזכירו כלל דין עבד כנעני בהך דינא דלוה שאמר פלוני יתן עבורי נראה לכאורה דלא נחתי כלל לזה אלא כל האיסור הוא משום דמיחזי כשלוחו, ואף בדעת הגר"א שציין לדין עבד כנעני כתב חזו"א סי' ע"א סק"ב דאפשר דאין כוונתו דאסור מה"ת אלא רק מדרבנן, ומצא סמך לזה בדין עבד כנעני. [וע"ע לקמן סט"ו שיבואר בע"ה דגם הב"י קישר דין עבד כנעני לדיני רבית והגר"א הסכים לו].

ה] ובמקרה שראובן יתן לשמעון ק' דינר ויאמר לו שיתחייב שמעון ללוי ק"כ דינר, יש לדון אם שייך לומר דמענתה יש זיקת הלוואה ברבית בין שמעון ללוי מדין עבד כנעני. ויאסר שמעון לפרוע ק"כ דינר ללוי. ועיין בחידושי הגר"ח הלוי על הרמב"ם פ"ה ממלוה דמשמע ממנו שבאופן עקרוני יכול לחול דין עבד כנעני על הלוואה ברבית באופן הנ"ל [אלא שאם הנותן הוא עכו"ם נוקט הגר"ח דאמרינן בזה דאין שליחות לנכרי, דדיני עבד כנעני מישך שייכי בדיני שליחות. ויש לעיין אם ה"נ נימא בהלוואה בציור הנ"ל דאין שליח לדבר עברה ולא יהא שמעון מחויב ללוי כלל].

ויש לידע שנידון זה אינו נוגע לראובן הנותן הלוואת ק' דינר לשמעון ואומר לו ע"מ שתתן ק"כ דינר ללוי, שזה הדין המבואר לקמן סעיף י"ד, דיש בזה איסור ר"ק מדין ערב, דהתם עיקר החוב הוא משמעון לראובן אלא שהחוב ייפרע ע"י תשלום ללוי, ואם שמעון לא יפרע ללוי יהיה ראובן הבע"ד לתובעו ולוי לא יוכל לתובעו, ואנו עוסקים כאן בדין עבד כנעני, שראובן נותן את המעות ע"מ שעיקר החוב יהא משמעון ללוי ולוי יהיה הבע"ד לתובעו ולא ראובן.

טו. **אמנם** באופן המבואר לעיל אות ג] כאשר הלוה חייב א"ע ליתן רבית למלוה רק אמר שפלוני יתן עבורו בזה נ' מדבריו חזו"א דאסור מן התורה מדין עבד כנעני, וראה לעיל אות י"ב שביארנו דיש לדמות זאת לכאורה למקרה שמת המלוה והלוה משלם רבית ליורשי המלוה דיש בזה איסור רבית גמור, כיון שמשלם בזה את חוב הרבית ויורשי המלוה עומדים במקומו. וה"נ אם מת הלוה ויורשיו משלמים רבית למלוה. וממילא ה"נ אם אדם אחר משלם רבית שהלוה נתחייב דמדין ע"כ אנו רואים אותו כעומד במקום הלוה ומשלם את חובו. ויתכן שא"צ בזה דין עבד כנעני ממש, אלא דכיון דבעלמא מצינו דין זה דעבד כנעני שנתנית האחד מועילה עבור האחר לכן לענין רבית אמרינן שהאחר משלם את חובו של הלוה וה"ז אסור, ואין זה נידון כמתנה בעלמא שנותן האחר.

ומיהו אם אותו פלוני בא למלוה ואומר לו טול ד' זוזי בתורת מתנה, ולא בתורת תשלום חוב הרבית של הלוה ואתה תמחל ללוה את הרבית בזה פשיטא דשרי ואין כאן נתינת מדין עבד כנעני כלל שהרי אינו נותנו עבור הלוה.

תשלומי רבית עבור חשבון חשמל וטלפון וכיו"ב

טז. **ומעתה** נבוא לדון אם יכול אדם לבוא מעצמו לשלם עבור חברו חוב של רבית שנקלע אליו כגון אם אחר לשלם תשלומי חשמל וטלפון וכיו"ב. דלפי הנ"ל מבואר לכאורה בחזו"א דאם משלם בסתמא הרי זה תשלום רבית גמור גמור מדין עבד כנעני. ולכאור' נראה דאף יאמר לפקיד שנותן זאת בתורת מתנה ע"מ שימחלו ללקוח את הרבית ואינו נותנו בתורת רבית לא הועיל כלום דאין לפקיד סמכות לקבל מתנות כאלו ואין בסמכותו למחול ודבריו של הנותן בטלים ונתינתו קיימת דהוי כעין דברים שבלב אינם דברים.

ומהגר"ש"ז אויערבך זצ"ל וכן מהגר"ש אלישיב שליט"א שמענו שהתירו ללקוח עצמו

נתיבות שלום - רבית גלבר, שלום יוסף בן קלונימוס קלמן הלוי עמוד מס 120 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

לוה בריבית ממומר ומוכרח לשלם לו

בנתיבות שלום סי' קס סעי' י"ג אות ט"ז

מי שאיחר תשלומיו לחברת החשמל וכדו' העומדת בבעלות ישראלים מומרים, ואם לא ישלם את הרבית ינתקו לו את החשמל, מותר לו לשלם את הרבית כדי שלא ינתקו לו את החשמל, דהוי רק כמשלם לגולן שלא יזיק לו.

One who delayed payment to an electric company or the like which is owned by irreligious Jews, and now must pay interest to avoid losing service, is permitted to do so because it is akin to bribing a thief not to cause him harm.

לשלם את הרבית לחברה. דכיון שאינו מעוניין לשלם רבית וכל מה שהוא משלם הוא כדי שלא ינתקו לו את החשמל ואת הטלפון אין אנו דנים זאת כתשלומים של חוב הרבית אלא כתשלום לגולן המאיים עליו שאם לא יתן לו סך מסוים יגרום נזק לממונו. ואף שמלכתחלה חתם הלקוח הסכם עם החברה שבו הוא מתחייב לעמוד בתנאי התשלום כפי שתדרוש החברה ובוה כלולה התחייבות לשלם רבית פיגורים, מ"מ כעת הוא שב בתשובה ואינו מעוניין כלל לשלם רבית [א"נ שמתחלה סבר שלא יגיע למצב של רבית פיגורים

וקרתה לו תקלה והגיע לידי כך], אלא הוי רק תשלום להסיר האיום ממנו.

ובספר שער דעה סי' קס"ח סק"ה מ' לכאור' דלא ס"ל הך סברא. דכתב שם דאם אדם לוח ברבית ונתן משכון למלוה וכעת אינו מעוניין לשלם רבית אך הוא רוצה לתת את הסכום כדי לפדות את משכונו ה"ז אסור, דצריך להפסיד כל ממונו כדי שלא לעבור בלאו, ומבואר דאינו סובר את הסברא הנ"ל האומרת דכה"ג אינו בגדר רבית כלל כיון שנותן את המעות רק ע"מ לפדות את משכונו.

סעיף י"ד

אסור לומר אלוך מנה על מנת שתתן זו לפלוני (או להקדש) [מרדכי דא"נ] אפילו אם אותו פלוני הוא עכו"ם אע"פ שאינו חייב לו (טור סי' קס"ט) ורבית קצוצה (פירוש שקנץ והמנה למח כן וכך נשזיל שמלוהו) הוא (ואין חילוק בין אמר המלוה כך או שאמר הלוה מעצמו כך והוא מלוה לו משום זה) (נ"י נשם משונם רש"א).

שקיבל א"כ הלוה אמר לו שנותן לו אותן בתורת מעות רבית שנתחייב למלוה, וצ"ע בגוף התשובה בטעם הדבר].

ג. וצ"י מחנ"א דיני רבית סי"א שהביא מחלוקת ראשונים בעיקר גדר החיוב של הערב. דמתוס' ב"מ ע"א: והמהר"ם במרדכי סי' שכ"ז, והריטב"א הנ"ל בשם הרמב"ן מבואר דהגדר הוא דהממון שניתן לאותו פלוני או נזק לים הוי כאילו ניתן למלוה עצמו, ונלכאו' הגדר הוא דכיון שצויה על הממון ונעשה רצונו הוי כאילו קיבל את אותו ממון לשליטתו]. אך מלשון רש"י קידושין דף ז. ד"ה ניחא לה מביא המחנ"א דמשמע שבדין ערב אין אנו רואים כאילו מי שצויה ליתן מנה לפלוני קיבל את המנה לידי אלא קיבל רק טובת הנאה שנעשה הצווי שלו, וטוה"נ זו חשיבא הנאה כל דהו. וכ"כ הריטב"א בקידושין שם על דברי הגמ' ערב לאו אע"ג דלא מטיא הנאה לידי' משעבד נפשי' שהכוונה דלא מטי לידו ממון רק הנאה במה שהלוה לוח על אמונתו, וה"נ אע"ג דלא מטיא ליד האשה הנאת המנה עצמו מקניא נפשא כההיא הנאה דשויה פרוטה דיהיב מנה לפלוני בדיבורה עכ"ל, ונמצא שיש סתירה ברברי הריטב"א בגדר דין ערב, וכבר תמה המחנ"א על סתירת דברי הריטב"א מדבריו במסכת ב"מ לדבריו במסכת קידושין. וכן לשון הרמב"ם דמקודשת בזה שנהנית שנעשה רצונה ונהנה פלוני בגללה.

א. מקור הדין בתוס' ב"מ דף ע"א: ד"ה מצאו ודף נ"ז: ד"ה לספק ובמרדכי סי' שכ"ז בשם מהר"ם. וכן כתב הריטב"א ב"מ ס"ט: ד"ה אמר בשם רבו בשם הרמב"ן, וכן כ' בשו"ת הר"ן סי' כ"ט. ומתחדש בזה דאע"פ שהמלוה לא קצץ עם הלוה ליתן את הרבית למלוה עצמו אלא קצץ עמו ליתן לאחר מ"מ הוי ר"ק כאילו נתן למלוה עצמו את הרבית. ויסדו התוס' את דבריהם ע"פ הגמ' קידושין ז. תן מנה לפלוני ואקדש אני לך מקודשת מדין ערב, דמדין ערב ילפינן דכל שנותן ממון לאחר ע"פ צויו הוי כאילו נותן למצוה עצמו. וה"נ בנידון הלוואה ברבית כיון שהמלוה צויה ליתן את התוספת לפלוני הוי כאילו נתן למלוה עצמו והוי ר"ק.

וע"ע בתוס' דף נ"ז: דאפילו אמר המלוה ליתן גם את הקרן וגם את התוספת לאותו פלוני ג"כ הו"ל כהלוואה בר"ק דבנתינתו לפלוני הו"ל כנותן למלוה את הקרן ואת הרבית.

ב. וכתב המהר"ם [במרדכי סי' שכ"ז] דמוציאין את הרבית מהמלוה ולא מאותו פלוני שקיבל את המעות, כיון שאנו דנים כאילו המלוה קיבל את הרבית ונתנה לפלוני, והביא זאת הש"ך בסקי"ט.

[ולענין אם אותו פלוני מחויב להשיב למלוה מה שקיבל ע"פ צויו עי' פת"ש סקי"א שהביא שרע"א נסתפק בזה, ובשו"ת תפארת צבי דן בזה ונוקט דאין אותו פלוני חייב להחזיר את המעות

Ribbis in Commerce: Part IV Shiur

BANKS, UNIONS, & CORPORATIONS

By Rav Shmuel Honigwachs

A TRANSCRIPTION OF THE YORUCHA CURRICULUM WEEKLY SHIUR VIDEO

THE ADVENT OF BANKS:

Approximately 150 years ago, banks started becoming common in the Jewish areas of Europe. Many *teshuvos* were written at the time that discussed the possible *ribbis* prohibitions involved as well as possibilities for leniency.

The Kitzur Shulchan Aruch writes explicitly that a Jew may not borrow or deposit any money with a bank that has any Jewish ownership. Other Acharonim disagree and suggest several different reasons why it is permitted.

One reason offered by the Mahari Halevi, the Rogatchover Gaon, and others is because banks are owned by corporations, rather than individuals, and they posit that corporate ownership does not constitute real ownership. Even if a Jew has stakes in the corporation, these Acharonim say that he is not considered a real owner. Since the bank has no real owner, they rule that there is no problem of *ribbis*.

The Shoel U'Meishiv offers a second reason for leniency. They say that even if a Jew owns part of the bank, we can say, based on the halachic concept of "*bereirah*," that a Jewish borrower is borrowing money only from the non-Jewish partners and not the Jewish one.

Some Poskim suggested that if Jews only own a minority share of the bank, it would be permitted to borrow from that bank based on the rule of "*bitul b'rov*," meaning that the Jewish money is nullified by the majority of non-Jewish money. Others disagree with this concept and say that money in a partnership does not become *batul b'rov*.

The Mahrashag rules that even if Jews own the majority of the bank, it still would be permitted to borrow from it if the employees are non-Jews. He bases this ruling on the halachic rule of "*ain shlichus l'akum*," a non-Jew cannot be an agent for a Jew. Therefore, even if a Jew borrows money from the bank, since he is actually given the money by the non-Jewish tellers, we do not say that they are agents for their Jewish employers and, instead, we look at it as if they are giving the borrower money that is *hefker*, ownerless, in which case there would obviously be no prohibition of *ribbis*.

These are just some of many reasons offered by Poskim to permit borrowing money from banks. Many Poskim, however, do take the side of stringency and say that one should not borrow from a bank that has Jewish ownership without a heter

iska. If possible, one should try to follow the stringent opinion.

RAV MOSHE'S OPINION:

After the war, Rav Moshe Feinstein wrote a *teshuva* regarding corporations. Although he says that corporate ownership does not constitute real ownership, he makes the case that the only true owners are shareholders who have a real say in the running of the company. Those that own only a minute amount of the company do not have any real power to make decisions, and, therefore, they are considered insignificant and are not true owners. Accordingly, it would only be a problem of *ribbis* if a corporation has Jewish shareholders who have large stakes in the corporation.

I have heard it said that the definition of a "significant shareholder" is one who owns 2% or more of the company. I am unsure of the source for this number, but I have heard many prominent Poskim quote it. If this is the case, some large banks would be problematic, as they do have Jewish shareholders who own more than 2% of the company.

According to Rav Moshe, we can perhaps understand why credit unions are more problematic than banks. In a bank, only the large shareholders have a real say in the company's decisions; therefore, Rav Moshe rules that only they are considered true owners. Accordingly, if it could be ascertained that a corporation has no large shareholders who are Jewish, it would be permitted to take a loan from it. In credit unions, however, each shareholder has an equal vote – no matter how large a share he owns. This would mean that they are all equal owners, and even if Jews only own a very small stake of the credit union, one may be forbidden from borrowing from them.

It should be noted that the Minchas Yitzchok disagrees with Rav Moshe and rules that every shareholder in a corporation is considered an owner and, therefore, it is forbidden to borrow from any corporation with even a small amount of Jewish ownership.

Rav Shlomo Miller shlit" explained the leniency to borrow from a corporation where Jews only own a minority stake in a different way. He suggested that a corporation is fundamentally different from a standard partnership. In a partnership, each partner owns a certain percentage of the business, with both partners being direct owners. In a corporation, however, the

actual owner is the entity known as “the corporation.” The shareholders only own the company indirectly, through their stakes in the corporation.

Therefore, Rav Miller suggests that even if one would hold that money does not become *batul b'rov* in a regular partnership, it would become *batul b'rov* in a corporation because a corporation is its own entity with its own identity. If the majority of shareholders are non-Jews, its identity is that it is a non-Jewish corporation, and the Jewish shareholders become nullified since they do not represent the identity of the corporation and are only indirect partners.

According to this proposition as well, we can understand why credit unions are more problematic than banks. Unlike corporations, credit unions are directly owned by the shareholders, which would mean that *bitul b'rov* in this manner would not apply.

Practically speaking, it seems that the common practice is to borrow money from banks and to rely on Rav Moshe's leniency. When it comes to credit unions, there is much room for stringency and it is better not to borrow from such an institution if there is any Jewish ownership.

CREDIT LINES:

It is common for partners who form a business together to be dependent on outside loans to get their company off the ground. It sometimes occurs that only one partner is able to obtain a line of credit under his name. If one partner procures a loan from a bank, is he allowed to insist that the other partners pay back their share, plus interest, to him?

The Taz writes that when a partnership has one managing partner who takes out a loan from a non-Jew on behalf of the partnership, he is allowed to collect payments plus interest from the other partners; however, there is a dispute amongst the Poskim how far-reaching this ruling is.

Some Acharonim, including the Shulchan Aruch Harav and Chavos Daas, say that this leniency only applies where the money will be repaid from profits generated by the business. If the partnership makes no profit, and the managing partner wants to be paid back from the other partners' principal investments, these Poskim rule that he would not be able to collect interest.

The Divrei Chaim and others disagree and say that the Taz's leniency extends even to cases where he wants to collect payment plus interest from the principal investments of his partners. He does, however, agree that payment could only be taken from the assets already invested in the partnership, and not from personal money that belongs to the partners.

When I recently reviewed this topic, it came to my attention that even the stringent Poskim may only forbid collecting interest from the principal if the managing partner did not explicitly stipulate that he would recoup his debt from that

money. If he originally said that he would take payment and interest from the principal, and his partners agreed, it seems that even they would agree that he may do so. While it would seem that one may rely on this leniency and collect interest even from the principal if this was clearly stipulated, it would still be a good idea to make a *heter iska* to avoid all *shailos*.

LLCS:

Rav Moshe Feinstein famously writes in a *teshuva* that it is permitted to lend money to a Limited Liability Company (LLC) and charge interest. Other Poskim argue and forbid this.

It sometimes occurs that an individual wants to start a business and opens an LLC before he has any assets. If he borrows money, he makes no personal guarantee of repayment and has no personal liability or assets that can be collected in lieu of payment. It seems to me that everyone would agree that there is no problem of *ribbis* in this case. Even those who disagree with Rav Moshe and say that it is forbidden to lend to an LLC with interest, only say so because the man behind the LLC has to put his business' assets up as collateral and is thereby taking responsibility for the loan. If he has no assets and takes no responsibility, this would actually be considered an investment, not a loan, and would not be subject to the prohibition of *ribbis*.

To watch the video or listen to the shiur given by the Dayan, visit:
www.baishavaad.org/yorucha-topics
Or signup to receive them via whatsapp: 732.232.1412

Core Curriculum

(subject to change)

PART I Business Halacha Fundamentals

Elul 5780

- Dina D'malchusa Dina- 2*
 - › Obligation to Adhere to Civil Law
 - › How Civil Law Impacts Agreements Between Two Parties
- Common Business Practice & Minhag Mevatel Halacha - 2
 - › What Constitutes a Minhag
 - › How Minhag Impacts Employment, Tenancy, Partnerships and Real Estate Deals etc.

Tishrei 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Business and Employment on Chol Hamoed

PART II Setting Up A Kosher Business

Winter 5781

- Introduction to Choshen Mishpat & Business Halacha -1

- Gezel - 3
- Gezel Akum, Ta'os and Mate' Akum -2
- Geneivas Da'as - 1
- Acceptable Marketing - 1
- Halachic Considerations of Corporate Gifting - 1
- Halachos of Employment -4
 - › Backing Out
 - › Where Backing Out Causes a Loss
 - › Working Pro Bono and Hiring Jewish
 - › Obligations of Employer and Employee
- Halachic Deals and Documents - 4
 - › Understanding Asmachta
 - › Agreements and Kinyan Devarim
 - › The Halachic "Agreement Validation" Clause
 - › Non-Competes and Non-Circumvent Agreements
- Partnerships & Corporations - 4
 - › Structuring
 - › Legal Entities and Trusts
 - › Management
 - › Divisions of Profits and Losses

Nissan 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Corporate Chametz - The Issues and the Solutions
- Isurei Hana'ah

PART III Maintaining A Kosher Business

Summer 5781 - Commitments & Kinyanim

- Hasagas Gevul & Competition - 4
 - › Ani Hamehapech
 - › Ma'arufiya
- Kinyanim Expounded - 4
 - › Mechusar Amana
 - › Mi Shepara
 - › Situmta and Kinyanim of the Marketplace
- Ona'ah - 2
- Mekach Ta'os- 3

Summer Break 5781 (Special Edition)

- Tzedaka and Maaser - 8

Tishrei 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Pruzbul and other Shemitah Topics

Winter 5782 - 1st Semester

- Loans and Guarantees - 2
- Collections and Bankruptcy- 2
- Ribbis Fundamentals - 3
- Heter Iska - 1
- Ribbis by way of Commerce -4

Winter 5782 - 2nd Semester

- Gerama, Garmi, Professional Advice & Malpractice- 4
- Lashon Harah in Business - 2
- Avodah Zara and Business - 2
- Yichud and Gender Related Practices in the Marketplace -4
- Shabbos & Commerce - 4 (Adar II - Leap Year)

Nissan 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Maintaining a Facility on Pesach

Summer 5782 - When Things Don't Go As Expected:

- Bais Din - 4
- Din and Lifnim Mishuras Hadin - 2
- Arka'os - 2
- Quitting, Firing, and Severance - 2
- Partnership Dissolution - 2

PART IV

Industry-Specific & In-Depth Supplemental Tracks

Choshen Mishpat Supplemental Track

- More In-Depth and Intricate Learning of Previous Topics
- Nizkei Shcheinim
- Mazik, Garmi, and Halachic Torts
- Hashavas Aveida
- Mitzva of Lending
- Yerusha and Trusts
- Trustees and Executors
- Shomrim and Fiduciaries
- Shluchim and Agents
- Harsha'a and Power of Attorney
- The Shibuda D'Reb Nosson Law
- Hefker, Pruzbul, and Other Choshen Mishpat Topics

Real Estate Track:

- General Real Estate
- Bar Metzra
- Acquisitions and Ani Hamehapech
- Lo Sachmod
- Brokerage
- Landlord/Tenant
- Zoning Laws
- Rent Control and Evictions
- Fix and Flip
- Administrations and Boards

HealthCare Track:

- Shabbos and Yom Tov
- The Kosher Kitchen
- Employment Training
- Facility and Housekeeping
- Compliance and Fiduciary
- Partnership and Employment
- Medical Issues

Finance and Ribbis Track:

- Introduction: Understanding Ribbis
- Ribbis of Non Jews and Mumar
- Foreign Currencies & Commodities: Se'ah Bese'ah Applications
- Corporate Lending & Borrowing
- Credit Unions - Ownership in Ribbis Entities
- Credit Unions: Paying Ribbis by Court Order
- Pesika: Deposits & Price Guarantees
- Tarsha- Paying for Credit & Early Bird Specials
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Non Jew's Loan
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Ribbis Loan
- Differentiating Between Expenses & Interest: Defining the Two
- Ribbis in Partnerships
- Ribbis in Contracts - Capital Calls and Late Fees
- Deal Syndication & the Real Estate Process From Negotiation to Closing
- Ribbis as a Knas: Fines & Penalties
- Purchasing Tax Liens and Mortgage Bundles
- Using a Purchased Item When the Sale was Reversed
- Selling Conditional on Reversing the Sale
- Ribbis Responsibilities of Lawyers, Brokers, and Witnesses
- Review of Ribbis Fundamentals
- Hard Money Loans & Heter Iska - Kulo Pikadon; Chatzi Milve
- Heter Iska- The Approach of Reb Moshe Feinstein
- Heter Iska Klali and Loans Specified to be Al Pi Heter Iska
- Ribbis Mukdemes - Ribbis MeUcheres
- Ribbis Devarim
- Defining Ribbis: Gifts, Favours and Charitable Donations

על פי התורה אשר יורוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

MISSION *To facilitate and provide a framework for the frum businessman to gain the in-depth halachic knowledge he needs for contemporary business dealings.*

VISION *Through increased knowledge and guidance, Yorucha will elevate the frum public's adherence to halacha as it pertains to choshen mishpat and standard business practices.*

What

This ambitious project will harness the collective expertise of a team comprised of advanced talmidei chachamim, experienced, seasoned Dayanim, that are well versed in corporate practice and common business norms. Collaborating with a talented group of editors and writers, they have created a syllabus and curriculum of study, with accompanying shiurim and personal guidance.

How

The core curriculum is segmented in modules, and can be learned as an individual self paced; or, participants can join chaburots coordinated by the Bais HaVaad for those that desire group study. Page by page, step by step, the learning will be facilitated with a daily audio "Blatt shiur" guiding the participant through the sources as well as a weekly video shiur presented on each topic by Dayanim that will share fundamental and practical applications of the sugya covered.

Daily practical Q&A applications of the subject matter will be offered alongside through the Business Halacha Daily series.

Why

As participants amass a broad and deep knowledge on an academic level directly from the source – coupled with real life scenarios presented by experienced Dayanim – they will acquire the clarity to determine not only what is a **שאלה**, but, more important - why.

Only through **עמלות בתורה** – understanding the fundamentals of the subject – can one truly appreciate and internalize what defines right and wrong.

Similar to a sofer who, with his intensive knowledge of hilchos safrus, is confident and secure in the propriety of his profession; so, too, businessmen will gain the peace of mind knowing with conviction that they ply their trade *be'emunah uveyosher*.

CURRENT YORUCHA CHABUROS

BELLE HARBOR

Congregation Bais Yehuda
R' Dovid Semel

BOSTON

Congregation Chai Odor
Rav Dovid Moskovitz

BROOKLYN

Bais Aharon (Felder's)
Rabbi Heshy Wolf

Beis Hamedrash Of Flatbush
Rabbi Tzvi Yaakov Zolty
Rabbi Moshe Arieff

Flatbush Park Jewish Center
Rabbi Eli Moskovitz
Rabbi Yisroel Perelson

Magen Avraham
Rabbi Duvi Bensoussan
Rabbi Eliezer Elbaz

Yad Yosef Torah Center
Rabbi Eddie Kassir

CATSKILL REGION

Tamarack Hills - Ellenville
Rav Dovid Grossman

CHICAGO

Agudas Yisroel of
West Rogers Park
Rabbi Moshe Scheinberg

CINCINNATI

Cincinnati Community Kollel
Rav Meir Minster

CLEVELAND

Beis Doniel
Rabbi Dovid Aron Gross

DALLAS

Congregation Toras Chaim
Rabbi Yaakov Rich

DETROIT

Lakewood Kollel
Rabbi Boruch Miller
R' Eli Blumenkehl

FAIRLAWN

Rabbi David Pardo

FAR ROCKAWAY

Khal Zichron Moshe Dov
Rabbi Ahron Stein

Sulitzer Bais Medrash
Rabbi Avrohom Hartman

GATESHEAD, UK

Rabbi Dov Oppenheimer

GIBRALTAR

Massias Hall
Rabbi Rafi Bitan

JACKSON

Khal East Veterans
Rabbi Baruch Issac

HOUSTON

Meyerland Minyan
Rabbi Menachem Bressler
Rabbi Shea Lazenga

LAKEWOOD

Bais HaVaad
Rav Dovid Grossman

Bais Medrash Ohev Yisroel
Dayan Shmuel Honigwachs
Reb Shaya Ellinson

Bais Medrash of Chestnut
Rabbi Yosef Greenfeld

Bernath and Rosenberg
Rav Baruch Fried
R' Yossi Schuck
R' Yehoshua Wolf

Bitbean
Rabbi Aryeh Caplan
R' Ephraim Arnstein

Clearstream Chabura
Rabbi Yosef Fund
R' Yitzy Rosenbaum

Kahal Nachlas Yaakov
Rabbi Mayer Boruch Turin
R' Moshe Netzer

Madison Executive Offices
Rabbi Doniel Dombroff

Minyan Avreichim Sefaradi
Rav Ariel Ovadia

LAWRENCE

Heichal Dovid (W)
Reb Yakov Lowinger
Rabbi Mattisyahu Blumenthal

Yeshiva Gedolah Ateres Yaakov
Rabbi Yisroel Gold

LOS ANGELES

Bait Aaron Torah
Outreach Center
Rabbi Moshe Nourollah
R' Avraham Hirshberg

KOLLEL OF LA

Rabbi Zalmen Frager

LIDO BEACH

Lido Beach Synagogue
Reb Yakov Lowinger

MARGATE

Young Isreal of Margate NJ
Rabbi Yankey Orimland

MINNEAPOLIS

Minneapolis Kollel
Rabbi Maeier Kutoff
Rabbi Binyomin Stoll

Yeshiva of Minneapolis
Rabbi Binyomin Stoll

MONSEY

Brisker Kollel
Rabbi Michoel Illes

Congregation Torah Utfila
Rabbi Moshe Langer

Haverstraw Community
Chabura
Rabbi Tzvi Rubin

Khal Chaye Avraham
Rav Yechezkel Spitzer
Rabbi Eli Moskovitz

Monsey Night Kollel
Rabbi Yisroel Sapirstein
Reb Shimon Marlin

Zichron Yakov
Rabbi Yehuda Russack
R' Simcha Levi

PASSAIC

Rabbi Yaakov Pascal

PHILADELPHIA

Philadelphia Community Kollel
Rabbi Yosef Prupas
Rabbi Yaakov Baum

QUEENS

Congregation Ohr
Bechor Halevi
Rabbi Chaim Schwartz

RIVERDALE

Riverdale Kollel
Rabbi Michoel Ghermezian

ST. LOUIS

St. Louis Chabura
Rabbi Eliyahu Chaim Goldstone
Reb Yaakov Klein

STATEN ISLAND

Kehilas Niles
Rabbi Dovid Waldman

TORONTO

Ateres Mordechai,
Thornhill Kollel
Rabbi Yosef Rothbart

WATERBURY

Yeshiva Ateres Shmuel
Rabbi Bernstein

WEST HEMPSTEAD

Beis Medrash of
West Hempstead
Rabbi Dov Greer

Young Israel of W. Hempstead
Reb David Felt
Reb Aaron Gershonowitz

WOODMERE

Aish Kodesh
Rabbi Yoni Levin

Kehillas Bnai Hayeshivos
Rabbi Shmuel Witkin

TO CREATE OR JOIN CHABURA CONTACT US

 732.232.1412 888.485.VAAD(8223) #302 yorucha@baishavaad.org baishavaad.org/yorucha

JOIN THE YORUCHA INITIATIVE!

 888.485.VAAD(8223) #303

 yorucha@baishavaad.org

 baishavaad.org/yorucha

3 WAYS TO JOIN:

AS AN INDIVIDUAL

Join the national Yorucha chabura together!

Tap into the physical or digital resources via hard copies, web, email and/or whatsapp.

Connect with Bais HaVaad Dayanim and Poskim for any questions you may have, as well as arranging study sessions with a Dayan, setting up a chavrusa, and more.

AS A COMMUNITY

Set up or join a community or shul chabura

Reach out to organize a choshen mishpat chabura in your own shul.

AS A BUSINESS

Set up a Board Room Bais Medrash in your business

Mincha Learning In just 5 minutes a day, before or after Mincha, you can learn short, practical and insightful Business Halachos.

Weekly Lunch & Learn Join a deeper dive into the background of the halachos by understanding the sugya behind the halachos as well.

CURRENT
CHABUROS

Baltimore • Belle Harbor • Boston • Brooklyn • Catskills • Chicago • Cincinnati • Cleveland • Dallas • Detroit • Fairlawn • Far Rockaway
Gateshead, UK • Gibraltar • Houston • Jackson • Lakewood • Lawrence • Los Angeles • Lido Beach • Margate • Minneapolis • Monsey
Passaic • Philadelphia • Queens • Riverdale • St. Louis • Staten Island • Toronto • Waterbury • W. Hempstead • Woodmere